Concept regeling ter consultatie
12 maart 2024

Regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, van ....., nr. IENW/BSK-2024/ , houdende vaststelling van de tijdelijke regels inzake specifieke uitkeringen voor bodemsaneringen voor de periode 2024 tot en met 2030 (Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2024 - 2030)

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,

Gelet op de artikelen 3, eerste lid, onderdeel b, 4, eerste en tweede lid, en 5, onderdelen a tot en met h, van de Kaderwet subsidies I en M juncto 17, eerste lid, van de Financiële-verhoudingswet en op artikel 2, derde lid, van het Kaderbesluit subsidies I en M;

BESLUIT:

§ 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:
bevoegd gezag Wbb: provincie of gemeente als bedoeld in de Wet bodembescherming of gemeente als bedoeld in het Besluit aanwijzing bevoegdgezaggemeenten Wet bodembescherming zoals die luidden voor de datum waarop de Omgevingswet in werking is getreden;
bevoegd gezag Ow: bevoegd gezag voor de bodem als bedoeld in de Omgevingswet voor de taken in het kader van de aanpak van grond- of grondwaterverontreiniging;
budgetpost: historische spoedopgaven, diffuus verspreid lood, PFAS en andere niet genormeerde stoffen, niet zijnde drugs of aan drugsproductie gerelateerde stoffen, buitenproportionele opgaven categorie B, oude afspraken of toekomstbestendig omgaan met nazorg;
buitenproportionele opgave categorie A: buitenproportionele opgave als bedoeld in artikel 15, eerste lid;
buitenproportionele opgave categorie B: buitenproportionele opgave als bedoeld in artikel 15, tweede lid;
convenant bodem en ondergrond: convenant bodem en ondergrond 2016–2020 zoals dat luidde op 31 december 2020;
Grondwaterrichtlijn: Richtlijn 2006/118/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand (PbEU 2006, L 372);
historische spoedopgaven: aanpak van historische spoedeisende bodemverontreiniging als bedoeld in artikel 10;
Kaderrichtlijn water: Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PbEG 2000, L 327);
nazorglocatie: locatie waar langdurig maatregelen moeten worden getroffen om de aanwezige bodemverontreiniging te beheersen dan wel te beheren;
minister: Minister van Infrastructuur en Waterstaat;
oude afspraken: aantoonbare toezeggingen of financiële afspraken die in het verleden tussen een individueel bevoegd gezag Wbb en het Rijk zijn gemaakt over de sanering van een geval van ernstige bodemverontreiniging als bedoeld in

de Wet bodembescherming of over de gebiedsgerichte aanpak van ernstige bodemverontreiniging;
toekomstbestendig omgaan met nazorg: afronding van de saneringsaanpak van de afgelopen decennia, met inbegrip van het toekomstbestendig borgen van het resultaat van die saneringsaanpak;
uitkering: specifieke uitkering als bedoeld in artikel 15a van de Financiële-verhoudingswet;
werkvoorraad: het geheel van alle projecten, activiteiten, werkzaamheden en financiële verplichtingen waarvoor op grond van deze regeling een uitkering is verleend;
Wet bodembescherming: Wet bodembescherming zoals die luidde voor de datum waarop de Omgevingswet in werking is getreden.

Artikel 2 Kaderbesluit subsidies I en M

De artikelen 4, eerste en tweede lid, 6, 8, 10, 11, 12, aanhef en onderdelen b, c, d, e, f, g, h, i en k, 13, 14, eerste en vierde lid, 17, eerste lid, aanhef en onderdelen a, b, e en f, en tweede lid, 18, 21, 23, eerste, derde en vierde lid, en 24, eerste lid, van het Kaderbesluit subsidies I en M zijn van overeenkomstige toepassing op een uitkering die op grond van deze regeling wordt verstrekt.

Artikel 3 Doel

Het doel van deze regeling is om door middel van het verstrekken van uitkeringen bevoegde gezagen Wbb, bevoegde gezagen Ow en provinciebesturen waar het de verantwoordelijkheid voor het grondwater betreft, in staat te stellen om in de periode van 2024 tot en met 2030 een aantal taken op het gebied van bodemsanering goed af te ronden en nieuwe bodemkwaliteitsopgaven te signaleren en daarop te reageren met een passende aanpak.

Artikel 4 Uitkeringsplafonds en wijze van verdelen

1. Het uitkeringsplafond bedraagt voor de periode 2024 tot en met 2030 € 493.898.468,-.
2. Het uitkeringsplafond voor het jaar 2024 bedraagt voor:
a. historische spoedopgaven € 35.200.000,-;
b. buitenproportionele opgaven categorie A € 58.000.000,-, waarvan:
1° € 12.000.000,- beschikbaar is voor activiteiten met betrekking tot de aanpak van diffuus verspreid lood; en
2° € 46.000.000,- beschikbaar is voor activiteiten met betrekking tot de aanpak van PFAS en andere niet genormeerde stoffen, niet zijnde drugs of aan drugsproductie gerelateerde stoffen;
c. oude afspraken € 32.000.000,-; en
d. toekomstbestendig omgaan met nazorg: € 8.000.000,-.
3. Het uitkeringsplafond voor buitenproportionele opgaven categorie B bedraagt in ieder van de jaren 2024 en 2025 € 4.000.000,-.
4. De minister stelt in 2025, 2027 en 2029 het uitkeringsplafond vast voor de onderdelen, genoemd in het tweede en derde lid, alsmede de toedeling over die onderdelen en de desbetreffende elementen en maakt dit bekend in de Staatscourant voor de aanvang van het tijdvak waarvoor het wordt vastgesteld.
5. De bedragen, bedoeld in het eerste, tweede, derde en vierde lid, zijn exclusief compensabele btw.

6. De beschikbare bedragen worden na het einde van de desbetreffende aanvraagperiode evenredig verdeeld over de voor honorering in aanmerking komende aanvragen.
7. Indien ingevolge de evenredige verdeling, bedoeld in het zesde lid, de aanvraag niet volledig wordt gehonoreerd, voert het bevoegd gezag Wbb, het bevoegd gezag Ow of het provinciebestuur in ieder geval een evenredig deel uit van alle projecten waarvoor de aanvraag is gehonoreerd.
8. Indien een beschikbaar bedrag als bedoeld in het tweede, derde of vierde lid, na de verdeling, bedoeld in het zesde lid, niet is uitgeput, kan de minister na het einde van de desbetreffende aanvraagperiode het resterende bedrag verdelen overeenkomstig artikel 31 of artikel 32.

Artikel 5 Start activiteiten

Een uitkering kan worden verleend voor activiteiten als bedoeld in deze regeling die zijn gestart:
a. in 2024 indien een aanvraag wordt ingediend in dat jaar; of
b. in het jaar voorafgaand aan een aanvraagperiode gelegen na 2024,
mits deze zijn opgenomen in de aanvraag voor de desbetreffende uitkering en aan de bestedingsvoorwaarden, bedoeld in de artikelen 14, 22, 26 en 30 wordt voldaan.

§ 2 Algemene bepalingen inzake aanvraag uitkering

Artikel 6 Aanvraag uitkering

1. De minister kan op aanvraag een uitkering verlenen aan:
a. een bevoegd gezag Wbb voor de aanpak van een of meer historische spoedopgaven of een oude afspraak;
b. een bevoegd gezag Wbb of een bevoegd gezag Ow voor de aanpak van een buitenproportionele opgave categorie A of categorie B of voor het toekomstbestendig omgaan met nazorg; of
c. een provinciebestuur voor de aanpak van een buitenproportionele opgave categorie A of categorie B of voor het toekomstbestendig omgaan met nazorg indien het de verantwoordelijkheid van die provincie voor de grondwaterkwaliteit betreft.
2. Een aanvraag voor een uitkering kan worden gedaan voor nieuwe locaties en projecten, aanvullende activiteiten, onvoorziene kosten, dan wel voor onvoorziene kosten voor projecten waarvoor op grond van de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021, de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022 of de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023 een uitkering is verleend.
3. Bij de eerste aanvraag voor een uitkering wordt een programmaoverzicht gevoegd en bij een volgende aanvraag wordt een geactualiseerd programmaoverzicht gevoegd.
4. Een programmaoverzicht bestaat uit een beschrijving op hoofdlijnen van de beleidsdoelen die het bevoegd gezag Wbb, het bevoegd gezag Ow of het provinciebestuur met betrekking tot bodemsanering respectievelijk de grondwaterkwaliteit in de periode van 2024 tot en met 2030 wil bereiken, de projecten die aan het halen van die doelen bijdragen en hoe ze daaraan bijdragen, de begroting van de daarvoor benodigde middelen en een overzicht van alle projecten per onderdeel, met inachtneming van artikel 15, waarvoor een

aanvraag voor een uitkering wordt gedaan en de middelen die daarvoor aangevraagd worden.
5. Een uitkering voor eenzelfde project, activiteit of financiële verplichting wordt slechts voor een budgetpost gehonoreerd.

Artikel 7 Aanvraagperioden en formulier

1. Een aanvraag kan worden ingediend in:
a. 2024 van 1 tot en met 30 juni; en
b. 2026, 2028 en 2030 van 1 tot en met 28 februari.
2. Een aanvraag voor de aanpak van buitenproportionele opgaven categorie B kan tevens worden ingediend in 2025, 2027 en 2029 van 1 tot en met 28 februari.
3. Een aanvraag wordt ingediend met gebruikmaking van een door de minister beschikbaar gesteld formulier dat is geplaatst op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Artikel 8 Aanvullende afwijzingsgrond

In aanvulling op de artikelen 11 en 12 van het Kaderbesluit subsidies I en M kan de minister afwijzend beslissen op een aanvraag om een uitkering als bedoeld in deze regeling, indien voor de activiteiten uit anderen hoofde Rijksmiddelen zijn of zullen worden verleend dan wel kunnen worden verleend.

Artikel 9 Voorwaardelijke verlening

Uitkeringen die worden verleend ten laste van een begroting die niet is vastgesteld of goedgekeurd, worden verleend onder de voorwaarde, bedoeld in artikel 4:34 van de Algemene wet bestuursrecht.

§ 3 Historische spoedopgaven

5.1, 2, e

Artikel 10 Uitkering historische spoedopgaven

Een historische spoedopgave betreft een historische spoedopgave als bedoeld in de Wet bodembescherming, zijnde een verontreiniging die grotendeels is ontstaan voor 1 januari 1987 of voor 1 juli 1993 indien het asbest betreft en betreft de start, voortzetting, afbouw of afronding door het bevoegd gezag Wbb van de aanpak van historische spoedsaneringen als bedoeld in het convenant bodem en ondergrond, bestaande uit:
a. de aanpak van de individuele historische spoedlocaties die zijn opgenomen in de eindrapportage van het uitvoeringsprogramma van het convenant bodem en ontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties zoals dat luidde op 31 december 2015, gepubliceerd op de website van het Informatiepunt Leefomgeving;
b. de aanpak van individuele historische spoedlocaties waarvoor uiterlijk op de datum van de aanvraag voor een uitkering een onherroepelijke beschikking tot spoedige sanering als bedoeld in artikel 37 van de Wet bodembescherming is genomen;
c. gebiedsgericht grondwaterbeheer in gebieden conform het beheer zoals dat uiterlijk op de datum van de aanvraag voor een uitkering is vastgesteld door het bevoegd gezag;

d. nazorg, inclusief isoleren, beheer- en controlemaatregelen, van gesaneerde locaties dan wel de afbouw daarvan; of
e. de aanpak van de waterbodems die zijn opgenomen in de voortgang aanpak bodemverontreiniging met onaanvaardbare risico's 2023, gepubliceerd op de website van het Informatiepunt Leefomgeving.

Artikel 11 Aanvraag uitkering historische spoedopgaven 2024

1. Een aanvraag die het bevoegd gezag Wbb in 2024 doet, bevat voor de historische spoedopgave in ieder geval de projecten of de locaties die onderdeel uitmaken van de historische spoedopgave voor het bevoegd gezag waarvoor de uitkering wordt aangevraagd, onderverdeeld naar:
a. individuele spoedlocaties;
b. gebiedsgericht grondwaterbeheer;
c. nazorg inclusief isoleren, beheer- en controlemaatregelen; en
d. de aanpak van waterbodems als bedoeld op lijst C van het convenant bodem en ondergrond.
2. Een aanvraag bevat tevens een projectplan indien de aanvraag voor een project of locatie een bedrag van meer dan € 2.000.000,- bedraagt of indien het een project betreft waarvoor een onherroepelijke beschikking tot spoedige sanering als bedoeld in artikel 37 van de Wet bodembescherming is genomen na 31 december 2020.
3. Een aanvraag als bedoeld in het eerste lid, kan een of meer projecten of financiële verplichtingen betreffen die in de periode van 2024 tot en met 2030 worden uitgevoerd respectievelijk worden aangegaan.

Artikel 12 Aanvraag uitkering historische spoedopgaven 2026, 2028, 2030

1. Een bevoegd gezag Wbb kan in 2026, 2028 of 2030 een aanvraag voor een uitkering voor de aanpak van een historische spoedopgave doen indien het een of meer projecten of het aangaan van financiële verplichtingen betreft die niet in een eerdere aanvraag op grond van deze regeling zijn opgenomen of waarvoor na de verdeling, bedoeld in artikel 4, zesde lid, een lagere uitkering is verleend.
2. Een aanvraag die in 2026 wordt gedaan, kan een of meer projecten of financiële verplichtingen betreffen die in de periode van 2026 tot en met 2030 worden uitgevoerd respectievelijk worden aangegaan.
3. Een aanvraag die in 2028 of in 2030 wordt gedaan, betreft projecten of financiële verplichtingen met een doorlooptijd van ten hoogste drie jaar.
4. Een bevoegd gezag Wbb kan in 2026, 2028 of 2030 een wijziging aanvragen van een op grond van deze regeling gehonoreerde aanvraag.
5. Een aanvraag als bedoeld in het vierde lid, bevat:
a. de voor de projecten of activiteiten in de oorspronkelijke aanvraag opgenomen kosten en de onderbouwde bijstelling van die kosten; en
b. de voortgang van de activiteiten waarvoor de desbetreffende uitkering is verleend, waarbij wordt aangegeven welke activiteiten worden uitgevoerd of zijn afgerond.
6. Artikel 11, eerste en tweede lid, is van overeenkomstige toepassing op een aanvraag als bedoeld in het eerste, tweede, derde en vierde lid.

Artikel 13 Aanvraag uitkering onvoorziene kosten historische spoedopgaven 2021, 2022, 2023

1. Een bevoegd gezag Wbb waaraan op grond van de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021, de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022 of de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023 een uitkering is verleend voor de aanpak van een historische spoedopgave, kan een aanvraag doen voor een uitkering voor onvoorziene kosten voor die aanpak, zoals prijsstijgingen door niet in redelijkheid te verwachten inflatie.
2. Een aanvraag als bedoeld in het eerste lid betreft alleen onvoorziene kosten die direct verband houden met de activiteiten waarvoor in de desbetreffende beschikking een uitkering is verleend en bevat per locatie of project in ieder geval een onderbouwing van de onvoorziene kosten.
3. Het bevoegd gezag besteedt de uitkering voor onvoorziene kosten uitsluitend aan de activiteiten waarvoor op grond van een in het eerste lid genoemde regeling een uitkering is verleend.

Artikel 14 Besteding uitkering historische spoedopgave

1. Het bevoegd gezag Wbb besteedt de uitkering voor een historische spoedopgave uitsluitend aan:
a. de in de beschikking tot verlening van de uitkering genoemde projecten of locaties voor zover het gaat om kosten voor onderzoek, saneringsmaatregelen of andere activiteiten die nodig zijn voor het wegnemen of beheersen van onaanvaardbare humane, ecologische dan wel verspreidingsrisico's bij die projecten of locaties; of
b. andere activiteiten binnen de werkvoorraad om mee – en tegenvallers in de kosten of de planning binnen de werkvoorraad op te vangen, met uitzondering van een sanering als bedoeld in artikel 17 en het opstellen van een plan als bedoeld in artikel 27, met dien verstande dat de projecten opgenomen in de beschikking tot verlening van de uitkering worden uitgevoerd
2. Onverminderd het eerste lid besteedt het bevoegd gezag de uitkering uitsluitend aan activiteiten waarvan de kosten niet kunnen worden verhaald op de veroorzaker van de bodemverontreiniging of aan activiteiten waarvan de kosten wegens onvoldoende draagkracht niet of niet volledig kunnen worden gedragen door de eigenaar van de locatie.
3. Indien er sprake is van een situatie waarin het bevoegd gezag onverwijld moet handelen vanwege risico's voor mens of ecologie of van verspreiding van de verontreiniging, mag de uitkering in afwijking van het tweede lid worden besteed aan de kosten daarvoor, vooruitlopend op het verhaal van die kosten op de veroorzaker van de verontreiniging of de eigenaar van de locatie.
4. De activiteiten opgenomen in de beschikking tot verlening van de uitkering mogen in geval van onvoorziene vertraging in de uitvoering uiterlijk:
a. in 2032 zijn uitgevoerd indien het activiteiten betreft waarvoor in 2024 of 2026 een uitkering is verleend; of
b. vijf jaar na de startdatum van de bestedingsperiode zijn uitgevoerd indien het activiteiten betreft waarvoor in 2028 of 2030 een uitkering is verleend.

§ 4 Buitenproportionele opgaven

Artikel 15 Buitenproportionele opgaven

1. Een buitenproportionele opgave categorie A is een bodem- of grondwaterkwaliteitsopgave voor het bevoegd gezag Wbb, het bevoegd gezag Ow of het provinciebestuur voor zover het de verantwoordelijkheid voor de grondwaterkwaliteit betreft:
a. waarbij het aantoont dat er sprake is van een dringende noodzaak om maatregelen te nemen vanwege onaanvaardbare risico's voor mens of ecologie of

van verspreiding van de verontreiniging of omdat stagnatie dreigt van maatschappelijk noodzakelijke ontwikkelingen;
b. waarvoor de aanpak vraagt om bijzonder veel kennis, capaciteit en middelen van dat bevoegd gezag of van het provinciebestuur;
c. die betrekking heeft op het element diffuus verspreid lood, het element PFAS en het element andere niet genormeerde stoffen, niet zijnde drugs of aan drugsproductie gerelateerde stoffen, en
d. die niet valt onder afronding historische spoedopgaven, onder buitenproportionele opgaven categorie A, onder oude afspraken, of onder toekomstbestendig omgaan met nazorg.
2. Een buitenproportionele opgave categorie B is:
a. een bodemkwaliteitsopgave als bedoeld in het eerste lid, onderdelen a en b, voor het bevoegd gezag Wbb of het bevoegd gezag Ow die betrekking heeft op een toevalsvondst als bedoeld in artikel 19.9a van de Omgevingswet of een andere verontreiniging waarbij sprake is van onaanvaardbare risico's voor de gezondheid en er geen sprake is van een voor de verontreiniging verantwoordelijke partij die de kosten van de sanering moet dragen; of
b. een grondwaterkwaliteitsopgave als bedoeld in het eerste lid, onderdelen a en b, met betrekking tot de aanpak van bodemverontreiniging op een bronlocatie waarbij sprake is van verspreidingsrisico's en de maatregelen mede gericht zijn op realisatie van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn water of de Grondwaterrichtlijn waarvoor het provinciebestuur verantwoordelijk is; en
c. die niet valt onder valt onder afronding van historische spoedopgaven, onder buitenproportionele opgaven categorie A, onder oude afspraken of onder toekomstbestendig omgaan met nazorg.

Artikel 16 Kosten die in aanmerking komen voor een uitkering voor buitenproportionele opgaven

1. Kosten die voor een uitkering voor de aanpak van het element PFAS, het element diffuus verspreid lood en van een buitenproportionele opgave categorie B in aanmerking komen, zijn:
a. kosten die rechtstreeks verband houden met onderzoek, bodemsanering of andere maatregelen met als doel het verminderen, beheersen of wegnemen van de risico's, bedoeld in artikel 15, eerste lid, onderdeel a;
b. kosten voor de inzet van het juridisch instrumentarium inzake kostenverhaal; of
c. projectgebonden kosten die nodig zijn voor het realiseren van de aanpak van de buitenproportionele opgave.
2. Kosten die voor een uitkering voor de aanpak van het element andere niet genormeerde stoffen, niet zijnde drugs of aan drugsproductie gerelateerde stoffen in aanmerking komen, zijn uitsluitend de kosten die rechtstreeks verband houden met het signaleren van en het in beeld brengen van de verontreinigingsproblematiek.

Artikel 17 Maximaal bedrag uitkering ontgraving niet openbaar gebied in verband met aanpak diffuus verspreid lood

In afwijking van artikel 16, eerste lid, bedraagt een uitkering voor de aanpak van het element diffuus verspreid lood maximaal 50% van de kosten voor het afgraven van de grond tot een diepte van maximaal 0,5 meter indien het een

sanering van particuliere tuinen in het kader van een wijkgerichte aanpak, volkstuinen of een ontwikkelingslocatie betreft.

Artikel 18 Aanvraag uitkering voor buitenproportionele opgaven categorie A 2024

1. Een aanvraag voor een uitkering voor de aanpak van de buitenproportionele opgave categorie A betreft een of meer projecten en bevat per project in ieder geval een projectplan.
2. Ieder projectplan bevat slechts een van de elementen, genoemd in artikel 15, eerste lid, onderdeel c.
3. Een projectplan bevat:
a. een beschrijving van het doel en de activiteiten waarvoor een uitkering wordt aangevraagd en waaruit blijkt dat er voor de aanpak door het desbetreffende bevoegd gezag een dringende noodzaak is om onaanvaardbare risico's voor mens of ecologie of van verspreiding van de verontreiniging weg te nemen; en
b. de kosten per activiteit van het project zoals opgenomen in het projectplan, waarbij wordt onderbouwd voor welk deel van de kosten de uitkering wordt gevraagd.
4. Het bevoegd gezag Wbb, het bevoegd gezag Ow of het provinciebestuur verklaart dat het juridisch instrumentarium voor kostenverhaal adequaat is of wordt ingezet en dat de mogelijkheden van financiële bijdragen van derden ten behoeve van de bodemsanering zijn benut om ongerechtvaardigde verrijking te voorkomen.
5. Indien activiteiten als bedoeld in het derde lid, worden uitgevoerd tezamen met andere decentrale overheden, zijn in het projectplan hun rol en verantwoordelijkheden uitgewerkt waaruit blijkt dat het bevoegd gezag dat de aanvraag doet de activiteiten uit het projectplan kan realiseren.
6. Een aanvraag die in 2024 wordt gedaan, kan een of meer projecten betreffen die in de periode van 2024 tot en met 2030 worden uitgevoerd.

Artikel 19 Aanvraag uitkering buitenproportionele opgaven categorie A 2026, 2028, 2030

1. Een bevoegd gezag Wbb, een bevoegd gezag Ow of een provinciebestuur kan in 2026, 2028 of 2030 een aanvraag voor een uitkering voor de aanpak van een buitenproportionele opgave categorie A doen indien het een of meer projecten betreft die niet in een eerdere aanvraag op grond van deze regeling zijn opgenomen of waarvoor na de verdeling, bedoeld in artikel 4, zesde lid, een lagere uitkering is verleend.
2. Een aanvraag die in 2026 wordt gedaan, kan een of meer projecten betreffen die in de periode van 2026 tot en met 2030 worden uitgevoerd.
3. Een aanvraag die in 2028 of in 2030 wordt gedaan, betreft projecten met een doorlooptijd van ten hoogste drie jaar.
4. Een bevoegd gezag Wbb, een bevoegd gezag Ow of een provinciebestuur kan in 2026, 2028 of 2030 een wijziging aanvragen van een op grond van deze regeling gehonoreerde aanvraag.
5. Een aanvraag als bedoeld in het vierde lid, bevat:
a. de voor de projecten of activiteiten in de oorspronkelijke aanvraag opgenomen kosten en de onderbouwde bijstelling van die kosten; en
b. de voortgang van de activiteiten waarvoor de desbetreffende uitkering is verleend, waarbij wordt aangegeven welke activiteiten worden uitgevoerd of zijn afgerond.

6. Artikel 18, eerste, tweede, derde, vierde en vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing op een aanvraag als bedoeld in het eerste, tweede, derde en vierde lid, met dien verstande dat een projectplan niet is vereist indien een aanvraag tot wijziging een bijstelling van de kosten naar beneden betreft.

Artikel 20 Aanvraag uitkering buitenproportionele opgaven categorie B 2024 - 2030

1. Indien zowel een aanvraag wordt gedaan voor een uitkering voor de aanpak van buitenproportionele opgaven categorie B als voor de aanpak van buitenproportionele opgaven categorie A wordt voor iedere categorie met inachtneming van artikel 18, tweede lid, een separate aanvraag ingediend.
2. Artikel 18, derde, vierde en vijfde lid, is van toepassing op de aanvraag voor een uitkering voor de aanpak van buitenproportionele opgaven categorie B.
3. Een aanvraag die in 2024, 2025, 2026 of 2027 wordt gedaan, kan een of meer projecten betreffen die in de periode van het jaar van de aanvraag tot en met 2030 worden uitgevoerd.
4. Een aanvraag die in 2028, 2029 of 2030 wordt gedaan, betreft projecten met een doorlooptijd van ten hoogste drie jaar.
5. Een bevoegd gezag Wbb of een bevoegd gezag Ow kan tevens een wijziging aanvragen van een op grond van deze regeling gehonoreerde aanvraag.
6. Een aanvraag als bedoeld in het vijfde lid bevat:
a. de voor de projecten of activiteiten in de oorspronkelijke aanvraag opgenomen kosten en de onderbouwde bijstelling van die kosten; en
b. de voortgang van de activiteiten waarvoor de desbetreffende uitkering is verleend, waarbij wordt aangegeven welke activiteiten worden uitgevoerd of zijn afgerond.
7. Artikel 18, derde, vierde en vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing op een aanvraag als bedoeld in het vijfde lid, met dien verstande dat een projectplan niet is vereist indien een aanvraag tot wijziging een bijstelling van de kosten naar beneden betreft.

Artikel 21 Aanvraag uitkering onvoorziene kosten buitenproportionele opgaven 2021, 2022, 2023

1. Een bevoegd gezag Wbb waaraan op grond van de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021, de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022 of de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023 een uitkering is verleend voor de aanpak van een buitenproportionele opgave, kan een aanvraag doen voor een uitkering voor onvoorziene kosten voor die aanpak, zoals prijsstijgingen door niet in redelijkheid te verwachten inflatie.
2. Een aanvraag als bedoeld in het eerste lid betreft alleen onvoorziene kosten die direct verband houden met de activiteiten waarvoor in de desbetreffende beschikking een uitkering is verleend en bevat per locatie of project in ieder geval een onderbouwing van de onvoorziene kosten.
3. Het bevoegd gezag Wbb besteedt de uitkering voor onvoorziene kosten uitsluitend aan de activiteiten waarvoor op grond van een in het eerste lid genoemde regeling een uitkering is verleend.

Artikel 22 Besteding uitkering voor buitenproportionele opgaven

1. Het bevoegd gezag Wbb, het bevoegd gezag Ow of de provincie besteedt de uitkering voor een buitenproportionele opgave uitsluitend aan:
a. de voorbereiding, begeleiding en uitvoering van de activiteiten zoals opgenomen in het projectplan; of

b. aan andere activiteiten binnen de werkvoorraad om mee – en tegenvallers in de kosten of de planning binnen de werkvoorraad op te vangen, met uitzondering van een sanering als bedoeld in artikel 17 en het opstellen van een plan als bedoeld in artikel 27, met dien verstande dat de projecten opgenomen in de beschikking tot verlening van de uitkering worden uitgevoerd.

5.1, 2, b

2. Onverminderd het eerste lid besteedt het bevoegd gezag de uitkering uitsluitend aan activiteiten waarvan de kosten niet kunnen worden verhaald op de veroorzaker van de bodemverontreiniging of aan activiteiten waarvan de kosten wegens onvoldoende draagkracht niet of niet volledig kunnen worden gedragen door de eigenaar van de locatie.

3. Indien er sprake is van een situatie waarin het bevoegd gezag of de provincie onverwijld moet handelen vanwege risico's voor mens of ecologie of van verspreiding van de verontreiniging, mag de uitkering in afwijking van het tweede lid worden besteed aan de kosten daarvoor, vooruitlopend op het verhaal van die kosten op de veroorzaker van de verontreiniging of de eigenaar van de locatie.

4. De activiteiten opgenomen in de beschikking tot verlening van de uitkering mogen in geval van onvoorziene vertraging in de uitvoering uiterlijk:

a. in 2032 zijn uitgevoerd indien het activiteiten betreft waarvoor in 2024, 2025 of 2026 een uitkering is verleend; of

b. vijf jaar na de startdatum van de bestedingsperiode zijn uitgevoerd indien het activiteiten betreft waarvoor in 2028 of 2030 een uitkering is verleend.

§ 5 Oude afspraken

Artikel 23 Aanvraag uitkering oude afspraken 2024

1. Een aanvraag voor een uitkering voor een of meer oude afspraken bevat in ieder geval een projectplan voor de uitwerking van de beoogde maatregelen voor de aanpak van een of meer gevallen van ernstige bodemverontreiniging of van de gebiedsgerichte aanpak van ernstige bodemverontreiniging als bedoeld in een oude afspraak.

2. De aanpak van een oude afspraak voldoet aan de bestedingsvoorwaarden, bedoeld in artikel 26 en het doel van de aanpak is concreet beschreven.

3. Een aanvraag die in 2024 wordt gedaan, kan een of meer projecten betreffen die in de periode van 2024 tot en met 2030 worden uitgevoerd.

5.1, 2,

Artikel 24 Aanvraag uitkering oude afspraken 2026, 2028, 2030

1. Een bevoegd gezag Wbb kan in 2026, 2028 of 2030 een aanvraag voor een uitkering voor de aanpak van een oude afspraak, bedoeld in artikel 23, eerste lid, doen indien het een of meer projecten betreft die niet in een eerdere aanvraag op grond van deze regeling zijn opgenomen of waarvoor na de verdeling, bedoeld in artikel 4, zesde lid, een lagere uitkering is verleend.

2. Een aanvraag die in 2026 wordt gedaan, kan projecten betreffen die in de periode van 2026 tot en met 2030 worden uitgevoerd.

3. Een aanvraag die in 2028 of in 2030 wordt gedaan, betreft projecten met een doorlooptijd van ten hoogste drie jaar.

4. Een bevoegd gezag Wbb kan in 2026, 2028 of 2030 een wijziging aanvragen van een op grond van deze regeling gehonoreerde aanvraag.

5. Een aanvraag als bedoeld in het vierde lid, bevat:

a. de voor de projecten in de oorspronkelijke aanvraag opgenomen kosten en de onderbouwde bijstelling van die kosten; en

b. de voortgang van de activiteiten waarvoor de desbetreffende uitkering is verleend, waarbij wordt aangegeven welke activiteiten worden uitgevoerd of zijn afgerond.
6. Artikel 23, eerste en tweede lid, is van overeenkomstige toepassing op een aanvraag als bedoeld in het eerste, tweede, derde en vierde lid, met dien verstande dat een projectplan niet is vereist indien een aanvraag tot wijziging een bijstelling van de kosten naar beneden betreft.

Artikel 25 Aanvraag uitkering onvoorziene kosten oude afspraken 2021, 2022, 2023

1. Een bevoegd gezag Wbb waaraan op grond van de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021, de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022 of de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023 een uitkering is verleend voor de aanpak van een oude afspraak, kan een aanvraag doen voor een uitkering voor onvoorziene kosten voor die aanpak, zoals prijsstijgingen door niet in redelijkheid te verwachten inflatie.
2. Een aanvraag als bedoeld in het eerste lid betreft alleen onvoorziene kosten die direct verband houden met de activiteiten waarvoor in de desbetreffende beschikking een uitkering is verleend en bevat per project in ieder geval een onderbouwing van de onvoorziene kosten.
3. Het bevoegd gezag Wbb besteedt de uitkering voor onvoorziene kosten uitsluitend aan de activiteiten waarvoor op grond van een in het eerste lid genoemde regeling is verleend.

Artikel 26 Besteding uitkering voor oude afspraken

1. Het bevoegd gezag Wbb besteedt de uitkering voor een oude afspraak uitsluitend aan:
a. de instandhouding of voortzetting van een reeds tussen de toenmalige Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer of de minister en het desbetreffende bevoegd gezag overeengekomen gevalsgerichte dan wel gebiedsgerichte aanpak van ernstige bodemverontreiniging;
b. het nemen van maatregelen die tot doel hebben om te komen tot afbouw van isoleren, beheer- en controlemaatregelen als bedoeld in het convenant bodem en ondergrond;
c. het wegnemen van onvoorziene milieuhygiënische risico's bij de reeds overeengekomen gevalsgerichte aanpak van ernstige bodemverontreiniging; of
d. andere activiteiten binnen de werkvoorraad om mee – en tegenvallers in de kosten of de planning binnen de werkvoorraad op te vangen, met uitzondering van een sanering als bedoeld in artikel 17 en het opstellen van een plan als bedoeld in artikel 27, met dien verstande dat de projecten opgenomen in de beschikking tot verlening van de uitkering worden uitgevoerd.
2. Onverminderd het eerste lid besteedt het bevoegd gezag de uitkering uitsluitend aan activiteiten waarvan de kosten niet kunnen worden verhaald op de veroorzaker van de bodemverontreiniging of aan activiteiten waarvan de kosten wegens onvoldoende draagkracht niet of niet volledig kunnen worden gedragen door de eigenaar van de locatie.
3. Indien er sprake is van een situatie waarin het bevoegd gezag onverwijld moet handelen vanwege risico's voor mens of ecologie of van verspreiding van de verontreiniging, mag de uitkering in afwijking van het tweede lid worden besteed aan de kosten daarvoor, vooruitlopend op het verhaal van die kosten op de veroorzaker van de verontreiniging of de eigenaar van de locatie.

4. De activiteiten opgenomen in de beschikking tot verlening van de uitkering mogen in geval van onvoorziene vertraging in de uitvoering uiterlijk:
a. in 2032 zijn uitgevoerd indien het activiteiten betreft waarvoor in 2024 of 2026 een uitkering is verleend; of
b. vijf jaar na de startdatum van de bestedingsperiode zijn uitgevoerd indien het activiteiten betreft waarvoor in 2028 of 2030 een uitkering is verleend.

§ 6 Toekomstbestendig omgaan met nazorg

Artikel 27 Maximaal bedrag uitkering opstellen plannen toekomstbestendig omgaan met nazorg

Een uitkering voor het opstellen van een plan voor de aanpak van het toekomstbestendig omgaan met nazorg bedraagt maximaal € 50.000,-, exclusief compensabele btw.

Artikel 28 Aanvraag uitkering toekomstbestendig omgaan met nazorg 2024

1. Een aanvraag voor een uitkering voor het toekomstbestendig omgaan met nazorg bevat in ieder geval een projectplan.
2. een projectplan bevat:
a. een beschrijving van het doel en de activiteiten waarvoor een uitkering wordt aangevraagd en waaruit blijkt dat de activiteiten overeenkomen met de bestedingsvoorwaarden; en
b. de kosten per activiteit van het project zoals opgenomen in het projectplan, waarbij wordt onderbouwd voor welk deel van de kosten de uitkering wordt gevraagd.
3. Het bevoegd gezag Wbb, het bevoegd gezag Ow of het provinciebestuur toont indien van toepassing aan dat het juridisch instrumentarium voor kostenverhaal adequaat is of wordt ingezet en dat de mogelijkheden van financiële bijdragen van derden ten behoeve van de bodemsanering zijn benut om ongerechtvaardigde verrijking te voorkomen.
4. Een aanvraag die in 2024 wordt gedaan, kan een of meer projecten betreffen die in de periode van 2024 tot en met 2030 worden uitgevoerd.

Artikel 29 Aanvraag uitkering toekomstbestendig omgaan met nazorg 2026, 2028, 2030

1. Een bevoegd gezag Wbb, een bevoegd gezag Ow of een provinciebestuur kan in 2026, 2028 of 2030 een aanvraag voor een uitkering voor het toekomstbestendig omgaan met nazorg doen indien daarvoor niet eerder een aanvraag is ingediend op grond van deze regeling of waarvoor na de verdeling, bedoeld in artikel 4, zesde lid, een lagere uitkering is verleend.
2. Een aanvraag die in 2026 wordt gedaan, kan een of meer projecten betreffen die in de periode van 2026 tot en met 2030 worden uitgevoerd.
3. Een aanvraag die in 2028 of in 2030 wordt gedaan, betreft projecten met een doorlooptijd van ten hoogste drie jaar.
4. Een bevoegd gezag Wbb, een bevoegd gezag Ow of een provinciebestuur kan in 2026, 2028 of 2030 een wijziging aanvragen van een op grond van deze regeling gehonoreerde aanvraag.
5. Een aanvraag als bedoeld in het vierde lid, bevat:
a. de voor de projecten of activiteiten in de oorspronkelijke aanvraag opgenomen kosten en de onderbouwde bijstelling van die kosten; en

b. de voortgang van de activiteiten waarvoor de desbetreffende uitkering is verleend, waarbij wordt aangegeven welke activiteiten worden uitgevoerd of zijn afgerond.
6. Artikel 28, eerste, tweede en derde lid, is van overeenkomstige toepassing op een aanvraag als bedoeld in het eerste, tweede, derde en vierde lid, met dien verstande dat een projectplan niet is vereist indien een aanvraag tot wijziging een bijstelling van de kosten naar beneden betreft.

Artikel 30 Besteding uitkering voor toekomstbestendig omgaan met nazorg

1. Het bevoegd gezag Wbb, het bevoegd gezag Ow of het provinciebestuur besteedt de uitkering voor toekomstbestendig omgaan met nazorg uitsluitend aan:
a. onderzoek of programmatisch onderzoek ten behoeve van:
1° het in beeld brengen risicovolle nazorglocaties;
2° het steekproefsgewijs verifiëren van de actuele verontreinigingssituatie op nazorglocaties;
3° het steekproefsgewijs bepalen of de actuele nazorg of gebruiksbeperkingen voldoende zijn om risico's toekomstbestendig te beheersen;
4° het bepalen van mogelijkheden om op een of meerdere locaties de nazorg, inclusief de inspanningen in het kader van gebiedsgericht grondwaterbeheer, af te bouwen of gebruiksbeperkingen te verminderen;
5° het in beeld brengen van locaties met een bodemverontreiniging waarbij sprake is van aandachtslocaties in het kader van de bescherming van de algemene grondwaterkwaliteit of het behalen van doelen van de Kaderrichtlijn water;
b. planvorming voor ontwikkeling ter plaatse van nazorglocaties, waarbij de locatie langdurig geschikt wordt gemaakt voor een hoogwaardiger gebruik en nazorg dan wel gebruiksbeperkingen worden verminderd of afgebouwd of langdurig geregeld binnen het beoogde hoogwaardige gebruik; of
c. andere activiteiten binnen de werkvoorraad om mee – en tegenvallers in de kosten of de planning binnen de werkvoorraad op te vangen, met uitzondering van een sanering als bedoeld in artikel 17 en het opstellen van een plan als bedoeld in artikel 27, met dien verstande dat de projecten opgenomen in de beschikking tot verlening van de uitkering worden uitgevoerd
2. De activiteiten opgenomen in de beschikking tot verlening van de uitkering mogen in geval van onvoorziene vertraging in de uitvoering uiterlijk:
a. in 2032 zijn uitgevoerd indien het activiteiten betreft waarvoor in 2024 of 2026 een uitkering is verleend; of
b. vijf jaar na de startdatum van de bestedingsperiode zijn uitgevoerd indien het activiteiten betreft waarvoor in 2028 of 2030 een uitkering is verleend.

§ 7 Wijze van verdelen van resterende middelen

Artikel 31 Verdeling resterende middelen over budgetposten
1. De minister kan resterende middelen als bedoeld in artikel 4, achtste lid, over de budgetposten verdelen in de volgorde:
a. historische spoedopgaven;
b. oude afspraken;
c. PFAS en andere niet genormeerde stoffen, niet zijnde drugs of aan drugsgerelateerde stoffen;

d. buitenproportionele opgaven categorie B;
e. toekomstbestendig omgaan met nazorg; en
f. diffuus verspreid lood,
mits het gehonoreerde aanvragen betreft.
2. De middelen, bedoeld in het eerste lid, worden evenredig verdeeld over de reeds gehonoreerde aanvragen.
3. De minister verleent ten hoogste het bedrag dat een bevoegd gezag Wbb, een bevoegd gezag Ow of een provinciebestuur heeft aangevraagd voor een budgetpost als bedoeld in het eerste lid, met inachtneming van de artikelen 17, respectievelijk 27.

Artikel 32 Tweede aanvraagronde

1. Indien een of meer van de beschikbare bedragen, bedoeld in artikel 4, tweede, derde, of vierde lid, na de verdeling, bedoeld in artikel 4, zesde lid, niet zijn uitgeput, kan de minister voor het resterende bedrag een tweede aanvraagronde voor een uitkering als bedoeld in deze regeling openstellen.
2. De minister maakt de indieningstermijn en het resterende bedrag, bedoeld in het eerste lid, in de Staatscourant bekend, alsmede voor welke budgetpost een aanvraag kan worden ingediend.
3. De minister verdeelt het bedrag, bedoeld in het tweede lid, op volgorde van binnenkomst.
4. De artikelen 7, derde lid, 11, 12, 13, derde lid, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, derde lid, 22, 24, 25, derde lid, 26, 27, 28, 29 en 30 zijn van overeenkomstige toepassing op een tweede aanvraagronde.

§ 8 Verantwoording andere overheden en vaststelling uitkering

Artikel 33 Verantwoording door andere overheden

Indien een andere overheid middelen uit een uitkering ontvangt, legt die overheid verantwoording af over de besteding van de uitkering overeenkomstig artikel 17a van de Financiële-verhoudingswet, overeenkomstig artikel 34a van de Wet gemeenschappelijke regelingen indien het een omgevingsdienst betreft of overeenkomstig de Regeling informatieverstrekking sisa indien het een waterschap betreft dat middelen ontvangt voor de aanpak van de historische spoedopgaven of van oude afspraken.

Artikel 34 Vaststelling uitkering

1. De minister stelt de uitkering uiterlijk op 31 december van het jaar waarop de desbetreffende eindverantwoording door het bevoegd gezag Wbb, het bevoegd gezag Ow of het provinciebestuur, is ontvangen, vast op het bedrag dat is bepaald in de verlening indien de activiteiten waarvoor de uitkering is verleend geheel zijn verricht en daarnaast volledig is voldaan aan de bestedingsvoorwaarden, bedoeld in de artikelen 13, derde lid, 14, 21, derde lid, 22, 25, derde lid, 26 respectievelijk 30.
2. Indien een beschikking tot vaststelling van de uitkering niet uiterlijk op 31 december van het jaar, bedoeld in het eerste lid, kan worden gegeven, kan de minister de termijn voor het nemen van die beschikking eenmaal met dertien weken verlengen.

§ 9 Wijziging tijdelijke regelingen specifieke uitkering bodem

Artikel 35 Wijziging Tijdelijke regelingen specifieke uitkering bodem jaren 2021, 2022 en 2023

1. De Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021 wordt als volgt gewijzigd:
a. aan de artikelen 8 en 13 wordt een lid toegevoegd, luidende:
3. In geval van onvoorziene vertraging in de uitvoering mogen in afwijking van het tweede lid de projecten uiterlijk op 31 december 2030 zijn uitgevoerd.;
b. in artikel 18, tweede lid, wordt "1 april 2025" vervangen door "1 januari 2031".
2. De Tijdelijk regeling specifieke uitkering bodem 2022 wordt als volgt gewijzigd:
a. aan artikel 11 wordt een lid toegevoegd, luidende:
5. In geval van onvoorziene vertraging in de uitvoering mogen in afwijking van het vierde lid de projecten uiterlijk op 31 december 2030 zijn uitgevoerd.;
b. aan de artikelen 17 en 22 wordt een lid toegevoegd, luidende:
5. In geval van onvoorziene vertraging in de uitvoering mag in afwijking van het vierde lid het project uiterlijk op 31 december 2030 zijn uitgevoerd.;
c. in artikel 27, tweede lid, wordt "1 januari 2027" vervangen door "1 januari 2031".
3. De Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023 wordt als volgt gewijzigd:
a. aan de artikelen 11, 18 en 25, wordt een lid toegevoegd, luidende:
6. In geval van onvoorziene vertraging in de uitvoering mogen in afwijking van het vijfde lid de projecten uiterlijk op 31 december 2030 zijn uitgevoerd.;
b. in artikel 30, tweede lid, wordt "1 januari 2029" vervangen door "1 januari 2031".

§ 10 Slotbepalingen

Artikel 36 Inwerkingtreding en horizonbepaling

1. Deze regeling treedt in werking met ingang van dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.
2. Deze regeling vervalt met ingang van 1 januari 2036, met dien verstande dat zij van toepassing 5.1, 2, e op uitkeringen die voor die datum zijn verleend.

Artikel 37 Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2024 - 2030.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

Nummer
IENW/BSK-2023/

TOELICHTING

Algemeen deel

Bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond

Deze regeling bevat de uitwerking van de bestuurlijke afspraken over Bodem en ondergrond[1] die op 24 november 2022 zijn gemaakt tussen het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (ministerie), het Interprovinciaal overleg (IPO), de vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW) voor de periode tot en met 2030. De regeling ziet op de periode van 2024 tot en met 2030. Gezien de datum van bestuurlijke afspraken, moest (ook) voor 2023 een tijdelijke regeling worden opgesteld. Vooralsnog lenen alleen de afspraken over de vervolgaanpak bodemherstelmaatregelen (H2 van de bestuurlijke afspraken) zich voor opname in deze regeling. Indien het financieel instrument specifieke uitkering passend is, voor maatregelen die bijvoorbeeld in het kader van het programma bodem en ondergrond worden uitgewerkt, kunnen te zijner tijd aanvullende onderdelen in de regeling worden opgenomen.

De bestuurlijke afspraken zijn gemaakt in aansluiting op het Convenant bodemontwikkelingsbeleid 2010-2015, het Convenant Bodem en ondergrond 2016 – 2020 en de 'tussenjaren' 2021 en 2022. Rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen werken al meer dan tien jaar succesvol samen bij de aanpak van de bodemopgaven. Met de bestuurlijke afspraken is een belangrijke basis gelegd voor een vervolg van deze goede samenwerking.

Bodem en ondergrond zijn van groot belang voor veel maatschappelijke opgaven zoals een gezonde fysieke leefomgeving, klimaatverandering, energievoorziening, woningbouw, landbouw en drinkwater. Het verbeteren van de vitaliteit van de bodem is essentieel voor de realisatie van deze opgaven. Alleen in samenwerking met andere partijen, waaronder de medeoverheden, kan deze opgaven het hoofd worden geboden.

Vervolgaanpak herstelmaatregelen bodem

Een verontreinigde bodem is niet vitaal, waardoor verschillende gewenste gebruiksfuncties niet kunnen worden gerealiseerd. Een verontreinigde bodem draagt daarom niet bij aan de eerder genoemde maatschappelijke opgaven. Sinds de jaren '80 is in Nederland met succes gewerkt aan de aanpak van bodem- en grondwaterverontreinigingen. Er zijn veel locaties aangepakt, maar nog steeds ligt er een grote opgave om de kwaliteit van de Nederlandse bodem te herstellen. De praktijk heeft geleerd dat de aanpak van bodem- en grondwaterverontreinigingen een 5.1, 2, e adem vergt.

Overheidsmiddelen worden beschikbaar gesteld voor de inventarisatie en aanpak van verontreinigde locaties als sprake is van bodemverontreiniging waarvoor de veroorzaker of eigenaar onvoldoende aansprakelijk kan worden gesteld of onvoldoende draagkrachtig is (vangnet). Het gaat vaak om verontreinigingen die dateren uit ons industrieel verleden. De aanpak van saneringslocaties, voor zover dat binnen de taken van de overheid valt, wordt over het algemeen uitgevoerd door de bevoegde gezagen van de Wet bodembescherming (Wbb) en in mindere

[1] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/01/09/bijlage-1-bestuurlijke-afspraken-bodem-en-ondergrond-2023-2030

mate door de bevoegde gezagen Omgevingswet (Ow). Het Rijk ondersteunt de bevoegde gezagen financieel bij het uitvoeren van deze saneringen en het hiermee samenhangende bodemonderzoek door het verlenen van specifieke uitkeringen. In het kader van de bestuurlijke afspraken wordt hiervoor in beginsel € 50,5 miljoen per jaar beschikbaar gesteld, voor de periode 2024 tot en met 2030. Zoals aangegeven, worden de middelen beschikbaar gesteld via een regeling specifieke uitkering. Ook in 2021, 2022 en 2023 zijn bodemsaneringsmiddelen verdeeld via dit instrument.

Specifieke uitkering

Een specifieke uitkering[2] is een uitkering van financiële middelen aan provincies of gemeenten waaraan voorwaarden ten behoeve van een algemeen belang verbonden zijn. Bij een specifieke uitkering houdt de bewindspersoon de verantwoordelijkheid over het doelmatig besteden van middelen. De verantwoording van de besteding van de middelen door de provincies en de gemeenten gebeurt éénmaal per jaar in het jaarverslag en de jaarrekening en in een verslag van bevindingen en een accountantsverklaring via de SiSa-systematiek[3], bedoeld in de Financiële-verhoudingswet (verder: Fvw). Er zal een beperkt aantal SiSa-indicatoren in de beschikkingen tot verlening van een specifieke uitkering worden opgenomen. De verantwoordingslasten zijn derhalve zo beperkt mogelijk. Een provincie of gemeente met taak als bevoegd gezag voor bodemsanering doet binnen de in deze regeling bepaalde periode een aanvraag voor benodigde middelen (conform de eisen die aan de aanvraag gesteld worden in de regeling). De Minister van Infrastructuur en Waterstaat (verder: minister) beslist of een aanvraag toegekend wordt waarna een beschikking tot verlening van de specifieke uitkering volgt waarin budget, beleidsdoel en de bevoorschotting worden opgenomen. Na ontvangst van die beschikking kan het desbetreffende bevoegde gezag starten met de activiteiten. Het is op eigen verantwoordelijkheid van de aanvrager in bepaalde situaties ook mogelijk te starten voorafgaand aan het ontvangen de beschikking (zie toelichting artikel 5). Jaarlijks verantwoordt de provincie of de gemeente de bestede middelen via de SiSa-systematiek. De verantwoording wordt gecontroleerd door de accountant die de jaarrekening controleert en controleert of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening, dit is dus de eigen accountant. In de verdere tekst van de toelichting wordt 'specifieke uitkering' ingekort tot uitkering.

5.1, 2, b

Afstemming met decentrale overheden

Voor de uitwerking van de gemaakte afspraken is een werkgroep specifieke uitkering opgezet onder het ambtelijk overleg bodem. De werkgroep is samengesteld uit ambtelijke vertegenwoordigers van provincies, gemeenten en IenW. In de werkgroep is het opstellen van een meerjarige regeling voorbereid. In 2023 is IenW op bezoek geweest bij de bevoegde gezagen Wbb en bij een aantal gemeenten die vanaf 1 januari 2024 onder de Ow een taak als bevoegd gezag voor bodemsanering zouden krijgen. Er is o.a. gesproken over de voortgang bij de aanpak van de bekende saneringsopgaven en de ambitie en

[2] Elke bijdrage uit 's Rijks kas die door of vanwege Onze Minister wie het aangaat onder voorwaarden ten behoeve van een bepaald openbaar belang aan provincies en gemeenten wordt verstrekt, is een specifieke uitkering (artikel 15a, eerste lid, Fvw).
[3] `single information, single audit.'

aandachtspunten bij het aanpakken saneringsopgave in de periode t/m 2030. De opgehaalde signalen zijn meegenomen bij de totstandkoming van deze regeling.

Belangrijkste wijzigingen ten opzicht van de voorgaande regeling

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023 zijn:

- de inhoudelijke verwerking van de bestuurlijke afspraken in de regeling. Zo zijn de buitenproportionele opgaven opgesplitst in categorie A: 'Bodemopgaven die gecoördineerd aangepakt moeten worden' en categorie B: 'Andere ernstige lokale verontreinigingssituaties'. Ook is gebaseerd op de afspraken over nazorg een nieuw onderdeel aan de regeling toegevoegd: toekomstgericht omgaan met nazorg;
- de aanpassing van de regeling aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet (Ow). Ook bevoegde gezagen Ow kunnen in bepaalde situaties een uitkering aanvragen.
- de overgang van tijdelijke regelingen voor een periode van een jaar (2021, 2022 en 2023) naar een tijdelijke regeling voor periode van meerdere jaren: 2024 t/m 2030. Hierdoor wordt meer zekerheid over financiering en voorwaarden geboden en kunnen decentrale overheden voor een langere termijn capaciteit reserveren en programmeren. Door het langjarig inzicht in de financieringsbehoefte van de decentrale overheden wordt voor IenW beter kasmanagement mogelijk;
- de overgang van een systeem gebaseerd op aanvragen en verantwoording voor individuele locaties en projecten naar een systeem met een gecombineerde aanvraag en verantwoording over een programma met werkvoorraad t/m 2030. Dit verlicht de administratieve lasten voor de decentrale overheden en voor IenW. Daarnaast maakt dit het voor decentrale overheden mogelijk om mee- en tegenvallers wat betreft planning en kosten binnen de werkvoorraad op te vangen;
- RVO voert de beoordeling van de aanvragen en het afhandelen van de verantwoordingen uit, waarbij aanvragen kunnen worden ingediend via een digitaal portaal;
- De tijdelijke regelingen van 2021, 2022 en 2023 worden gewijzigd om uitloop wegens onvoorziene vertraging mogelijk te maken.

Programmaoverzicht en werkvoorraad

Nieuw in deze regeling is het werken op basis van een programmaoverzicht (programma) en werkvoorraad. In het verleden is al met veel succes gewerkt met (werk)programma's op het gebied van bodem. De nieuwe methode heeft verschillende voordelen. Door programmering is de uitvoering beter te plannen. Door de mogelijkheid om te schuiven met middelen tussen projecten kunnen tegenvallers in de planning en kosten opgevangen worden met meevallers. Het werken met een programma met werkvoorraad stimuleert daarnaast ook tot het nadenken over welke lokale doelen voor 2030 geformuleerd kunnen worden en hoe naar de deze doelen toegewerkt kan worden. Bijkomend voordeel voor IenW is dat er ook beter inzicht is in de financieringsbehoefte in de afzonderlijke jaren, zodat beter kasmanagement mogelijk is. De administratieve lasten worden verminderd als alleen op het niveau van een werkvoorraad verantwoord hoeft te worden.

Niet alle opgaven binnen deze regeling zijn echter al even goed programmeerbaar. Bij sommige opgaven, zoals de historische spoedopgaven, is de werkvoorraad bekend en zijn de kosten voor sanering redelijk in te schatten. Deze opgave is al goed programmeerbaar. Andere opgaven zoals de aanpak van PFAS binnen de buitenproportionele opgaven zijn nog niet zo goed programmeerbaar. De onderzoeken naar PFAS-aandachtslocaties lopen nog en er is nog niet veel ervaring opgedaan met PFAS-saneringen, waardoor de kosten vooraf lastiger in te schatten zijn. Daarom is het binnen de nieuwe systematiek mogelijk een aanvraag in 2026, 2028 of 2030 te wijzigen als bijvoorbeeld onvoorziene risico's zijn opgetreden. De nadruk in de eerste periode (2024-2025) ligt, naast het aanpakken van de bekende werkvoorraad voor onder andere de historische spoedopgaven en de oude afspraken, op het in beeld brengen van de nog minder bekende opgaven. In 2026 kan dan een op een programma gebaseerde aanvraag voor de aanpak van concrete locaties t/m 2030 worden ingediend.

Inwerkingtreding Omgevingswet en bodemsaneringstaken bevoegde gezagen

Deze regeling is bedoeld om decentrale overheden te ondersteunen bij saneringsopgaven die samenhangen met de taken als bevoegd gezag voor bodemsanering. Het gaat hierbij om bevoegde gezagen als bedoeld in de Wbb of het Besluit aanwijzing bevoegdgezaggemeenten Wet bodembescherming, om bevoegde gezagen voor bodemsanering als bedoeld in de Omgevingswet en om provincies wat betreft hun verantwoordelijkheid voor grondwaterkwaliteit.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Onder de Omgevingswet zijn de gemeenten bevoegd gezag voor bodemsaneringen. Provincies zijn verantwoordelijk voor het grondwater. Het grootste deel van de bodemsaneringsopgaven wat betreft de aanpak van bodemverontreiniging door bevoegde gezagen valt onder het overgangsrecht (Wbb). Het gaat hierbij niet alleen om gevallen waarvoor het bevoegd gezag bijvoorbeeld in een beschikking heeft vastgelegd dat er sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging waarbij een spoedige sanering noodzakelijk is of een saneringsplan is ingediend (zie artikel 3.1 Aanvullingswet bodem Omgevingswet). Ook de aanpak van veel 'nieuwe' verontreinigingen of aantastingen van de bodem die vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn veroorzaakt, vallen in beginsel via artikel 3.2a van de Aanvullingswet bodem Omgevingswet onder het overgangsrecht. Dat wil zeggen dat artikel 13 Wet bodembescherming (Wbb, zorgplicht) op die verontreinigingen of aantastingen (die in de periode op of na 1 januari 1987 en voor 1 januari 2024 zijn veroorzaakt) in beginsel van toepassing 5.1, 2, e De hierboven genoemde situaties dienen slechts als (veel voorkomende) voorbeelden. Andere situaties waarin overgangsrecht van toepassing is, zijn geregeld in de artikelen 3.1 en 3.2 van de Aanvullingswet bodem Omgevingswet.

Opgaven bevoegd gezag Wbb

De in deze regeling opgenomen onderdelen 'historische spoedopgaven', 'buitenproportionele opgaven', 'oude afspraken' en 'toekomstgericht omgaan met nazorg' hangen (gedeeltelijk) samen met de taken van het bevoegd gezag Wbb. Deze onderdelen worden verderop in deze toelichting behandeld.

Projecten en de activiteiten die binnen deze onderdelen vallen, komen in aanmerking voor een uitkering als het noodzakelijk is dat het bevoegd gezag Wbb de bijbehorende bodemsaneringsopgave oppakt. Kosten die voortkomen uit een

andere rol van een decentrale overheid (zoals woningbouwontwikkelaar) dan dat van een bevoegd gezag Wbb, komen niet in aanmerking voor uitkering. Voor de financiering van projecten dient gekeken te worden of de kosten geheel of gedeeltelijk verhaald kunnen worden op de veroorzaker van de bodemverontreiniging of de eigenaar van de locatie (zie ook de toelichting op de artikelen 14, 22, 26 en 30). Daarnaast is van belang dat gekeken wordt in hoeverre andere betrokkenen, zoals locatieontwikkelaars, kunnen bijdragen aan de financiering van een project. Ook met de waardestijging van een locatie na sanering kan soms reeds een gedeelte van de sanering worden bekostigd. Indien met bovenstaande onvoldoende rekening wordt gehouden, kan het risico optreden dat (onbedoeld) sprake is van ongerechtvaardigde verrijking of verboden staatssteun. Bij de aanvraag dient aangegeven te worden dat het juridisch instrumentarium (voor o.a. kostenverhaal) is of wordt toegepast en dat er bijvoorbeeld geen sprake is van ongerechtvaardigde verrijking, dan wel hoe hiermee rekening wordt gehouden.

Opgaven bevoegd gezag Ow en provincies

Bevoegde gezagen Ow hebben een rol in de aanpak van zogenaamde toevalsvondsten en hebben vaak een rol in de aanpak van verontreinigde locaties waarbij sprake is van een diffuse verontreiniging met lood. Een toevalsvondst[4] is een bodemverontreiniging, waarbij sprake is van onaanvaardbare risico's voor de gezondheid die al aanwezig was maar nog niet eerder bekend is geworden. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn naar aanleiding van het uitvoeren van een bodemonderzoek.

Diffuse verontreinigingen met lood zijn over het algemeen ook (ruim) voor 1 januari 1987 ontstaan, ze zijn wegens de diffuse verspreiding vaak niet beschikt of er is ook geen andere overgangsrechtelijke bepaling van de Aanvullingswet bodem Omgevingswet van toepassing, waardoor het oude recht niet van toepassing 5.1, 2, e op deze locaties.

Bevoegde gezagen Ow kunnen daarnaast in sommige gevallen ook bij de aanpak van bodemverontreiniging met PFAS een rol hebben. Aangezien in de meeste gevallen sprake is van zorgplicht op basis van artikel 13 van de Wbb, is het bevoegd gezag Wbb in beginsel verantwoordelijk. Bij situaties waarin hierover mogelijk twijfel of een verschil aan inzicht zou kunnen ontstaan, is het zeer aan te bevelen om als bevoegd gezag Ow af te stemmen over de aanpak met het bevoegd gezag Wbb. Bij PFAS is vaak sprake van een mobiele verontreiniging met mogelijke risico’s voor het grondwater. Bij aanpak onder het regime van de Ow is dan goede afstemming tussen de gemeente als bevoegd gezag voor bodemverontreiniging en de provincie vanuit de verantwoordelijkheid voor grondwaterkwaliteit wenselijk. Niet voor niets is PFAS in de bestuurlijke afspraken benoemd als een opgave die gecoördineerd aangepakt moet worden.

Aanpak onder de Ow in relatie tot deze regeling

Onder de Ow dient de gemeente als bevoegd gezag de eigenaar te verplichten om in geval van een toevalsvondst met onaanvaardbare risico’s voor de gezondheid maatregelen te treffen waarmee die risico’s als gevolg van blootstelling worden voorkomen of beperkt. Soms is onderzoek nodig of volstaat een eenvoudige maatregel, zoals ventilatie bij uitdamping. Soms zijn tijdelijke

[4] https://iplo.nl/thema/bodem/bodembescherming/toevalsvondst-bodem/

beschermingsmaatregelen nodig. Bijvoorbeeld het plaatsen van een hek om een braakliggend terrein, om te voorkomen dat bijvoorbeeld spelende kinderen in aanraking komen met de verontreiniging. Het gaat om andere maatregelen dan bij een ongewoon voorval of bij bodemsanering. Als de eigenaar geen maatregelen neemt, moet de gemeente ingrijpen. Achteraf kunnen de kosten worden verhaald op de eigenaar (of veroorzaker). De sanering zal op een 'natuurlijk moment' worden verricht, bijvoorbeeld tijdens ontwikkeling van de locatie.

Er zijn echter ook situaties dat ontwikkeling van een locatie niet aan de orde is, maar dat er wel een milieuhygiënische reden is om niet alleen tijdelijke beveiligingsmaatregelen te nemen, maar ook om een sanering te verrichten. Het kan bijvoorbeeld nodig zijn een bodemverontreiniging met onaanvaardbare verspreidingsrisico's naar het grondwater aan te pakken in het kader van het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn water (KRW).[5] Ook kan het nodig zijn risico's voor kinderen weg te nemen ter plaatse van een diffuus met lood verontreinigde speeltuin. Tot slot kan sprake zijn van dreigende stagnatie van maatschappelijk noodzakelijke ontwikkelingen doordat het wegnemen van de onaanvaardbare risico's dermate kostbaar is (bijvoorbeeld bij PFAS) dat er geen ontwikkeling meer kan plaatsvinden. Op basis van de bestuurlijke afspraken biedt deze regeling binnen de buitenproportionele opgaven ook een mogelijkheid om voor dit soort situaties een aanvraag in te dienen. Om voor een uitkering in aanmerking te komen, dient het bevoegd gezag wel aan te tonen dat het juridisch instrumentarium (voor o.a. kostenverhaal) adequaat is of wordt ingezet en dat de mogelijkheden van bijdragen door derden (zoals ontwikkelaars en eigenaren) zijn benut (zie artikel 18, vierde lid, artikel 19, zesde lid en artikel 20 zevende lid).

Historische spoedopgaven

Sinds de jaren '80 van de vorige eeuw wordt in Nederland gewerkt aan de aanpak van historische, spoedeisende bodem- en grondwaterverontreinigingen. Dit zijn verontreinigingen die voor 1 januari 1987 zijn ontstaan. Een beschikking 5.1, 2, e en 'spoed' op grond van de Wbb kan na die datum zijn of worden gegeven. De ambitie is in de periode tot 2030 de aanpak van de spoedlocaties af te ronden en de nazorg waar mogelijk te beëindigen of zoveel mogelijk te beperken. Het gaat om de afronding van reeds gemaakte meerjarige afspraken uit het Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties 2010 – 2015 en het Convenant bodem en ondergrond 2016 – 2020. Hoewel de convenanten zijn beëindigd, lopen de activiteiten en werkzaamheden die daaruit voortvloeien voor het bevoegd gezag nog door. Locaties waarvoor voor de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet op grond van de Wbb een beschikking 5.1, 2, e en 'spoed' is gegeven, zullen op grond van het overgangsrecht van de Aanvullingswet bodem Omgevingswet onder het bevoegd gezag Wbb als bedoeld in deze regeling blijven vallen. Nazorg en saneringsoperaties vergen immers doorgaans een langdurige aanpak. Het overzicht van spoedlocaties is destijds gebaseerd op de eindrapportage van het eerste convenant in 2015. Daarin zijn 1383 spoedlocaties geïdentificeerd. Dit aantal is de jaren daarna aangevuld met spoedlocaties waarvoor nadien een beschikking tot spoedige sanering als bedoeld in artikel 37, eerste lid, van de Wbb is genomen. Het totaal aantal is daarmee per

[5] Richtlijn 5.1, 2, b 60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 5.1, 2, b tot vaststellin van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PbEG 5.1, 2, b L 327).

1 oktober 2022, zijnde de datum waarop de monitoring van de voortgang van de aanpak van spoedlocaties in 2022 is uitgevraagd, op 1674 gekomen. Ook daarna zijn nog locaties als 'spoed' beschikt. Naast de aanpak van individuele spoedlocaties worden ook gebiedsgericht grondwaterbeheer en nazorg gericht op de instandhouding van maatregelen bij gesaneerde locaties, tot de spoedopgave gerekend. Daarnaast wordt ook de aanpak van elf waterbodemlocaties op lijst C, bedoeld in het Convenant bodem en ondergrond 2016 – 2020, tot de historische spoedopgave gerekend. Dit betreft een door de UvW opgestelde lijst met verontreinigde regionale waterbodemlocaties die op grond van de (voormalige) Waterwet dienen te worden aangepakt, omdat de verontreiniging een belemmering vormt voor het bereiken van het waterkwaliteitsdoel van het waterlichaam. Deze locaties zijn opgenomen in de monitoringsrapportage 2020 van het uitvoeringsprogramma van het Convenant bodem en ondergrond 2016 – 2020. De monitoring van de voortgang van de spoedlocaties, nazorg, gebiedsgericht grondwaterbeheer en waterbodems wordt jaarlijks op 1 juli uitgevraagd aan de bevoegde gezagen. Tussen IenW en de bevoegde gezagen is afgesproken dat deze monitoring op vergelijkbare wijze wordt voortgezet. De monitoring van de voortgang van de aanpak van de spoedlocaties, gebiedsgericht grondwaterbeheer, nazorg en waterbodems wordt in opdracht van het Directeuren Overleg bodem uitgevoerd. Deze monitoring staat los van de verantwoordingssystematiek bij deze regeling.

Buitenproportionele opgaven

De afgelopen jaren hebben aangetoond dat er in het bodem- en grondwaterbeheer buitenproportionele opgaven zijn ontstaan. Dit zijn bodem- of grondwater(kwaliteit)opgaven die bijzonder veel vragen op het gebied van kennis, capaciteit en middelen en waarvoor op dit moment nog niet voorzien is in voldoende financiële middelen en een adequate aanpak. De verwachting is dat er in de komende jaren nog diverse (nu nog onbekende) buitenproportionele opgaven zullen zijn. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft een verdergaande decentralisatie van taken plaatsgevonden. Dit betekent dat nieuwe spelers aan de slag gaan met complexe bodemopgaven. Deze ontwikkelingen maken dat er behoefte is aan een adequate regionale of landelijke aanpak die ervoor zorgt dat beschikbare middelen efficiënt worden ingezet ten behoeve van de meest prioritaire opgaven. Bij de afbakening of iets een buitenproportionele opgave is, spelen in ieder geval de volgende criteria een rol:

- de opgave heeft betrekking op het beschermen en beheren en benutten van het bodem- en grondwatersysteem. Het gaat niet om opgaven (zoals de energietransitie, natuurontwikkeling of woningbouw) die al in andere programma's of bestuurlijke samenwerkingen zijn belegd of opgaven gericht op bescherming van landschappelijke, archeologische en aardkundige waarden van de bodem;
- de opgave maakt geen onderdeel uit van de (afronding van) – historische – spoedopgaven of van de oude afspraken, bedoeld in deze regeling. Hiermee wordt bedoeld dat de aanpak van een locatie niet uit meerdere budgetten van meerdere onderdelen van een uitkering wordt gefinancierd; indien een aanpak voldoet aan de voorwaarden van meerdere onderdelen waarvoor een uitkering kan worden verleend, dient het bevoegd gezag een keuze te maken voor welk onderdeel een aanvraag wordt ingediend;
- er is geen andere regeling of voorziening op grond waarvan voor de aanpak van de opgave financiële middelen worden of kunnen worden verleend;

- de opgave laat zich niet zonder meer oplossen binnen de reguliere taken en verantwoordelijkheden van de betrokken bevoegde gezagen.

De buitenproportionele opgaven zijn op basis van de bestuurlijke opgaven onderverdeeld in twee categorieën:

Categorie A betreft bodemopgaven die gecoördineerd aangepakt moeten worden. 5.1, 2, b Het gaat om opgaven die zich op veel plaatsen voordoen en vragen om een gecoördineerde aanpak van betrokken overheden en politiek-bestuurlijke prioritering. De reikwijdte van deze categorie is gericht op diffuus verspreid lood en PFAS en andere niet genormeerde stoffen, niet zijnde drugs of aan drugsproductie gerelateerde stoffen (kortheidshalve verder aangeduid met: andere niet genormeerde stoffen). Voor 'andere niet genormeerde stoffen' worden vooralsnog alleen middelen voor onderzoek beschikbaar gesteld om daarmee bevoegde gezagen in staat te stellen potentiële nieuwe opgaven te kunnen signaleren.

Categorie B betreft andere ernstige lokale verontreinigingssituaties. Hieronder vallen incidentele situaties die zich lokaal kunnen voordoen, zoals toevalsvondsten of niet historische spoedlocaties.

De aanpak van bodemverontreiniging als gevolg van de lozing van aan drugsproductie gerelateerde stoffen in de bodem valt niet binnen de reikwijdte van deze regeling. Hiervoor wordt aan een landelijke regeling gewerkt samen met onder andere het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het IPO.[6]

Oude afspraken

In het verleden zijn toezeggingen gedaan door het Rijk aan provincies en gemeenten in verband met de uitvoering van hun taken in het kader van de Wbb 5.1, 2, e die doorlopen in de toekomst. Hieronder vallen gereserveerde bedragen voortkomende uit in het verleden gemaakte afspraken en daaruit voortvloeiende toezeggingen. Deels zijn het omvangrijke gevallen van bodemverontreiniging (de zogenaamde 10 miljoen gulden plus gevallen) en deels overige projecten waarvan financiële consequenties doorlopen in de toekomst.[7] De minister kan een uitkering verlenen aan een bevoegd gezag Wbb voor de aanpak van een geval van bodemverontreiniging of over gebiedsgerichte aanpak van ernstige bodemverontreiniging waarover in het verleden een afspraak is gemaakt met het Rijk om financiële middelen beschikbaar te stellen. Tot 2021 werd een uitkering op basis van oude afspraken via een individuele uitkering geregeld. Het gebruik van dergelijke individuele uitkeringen is echter aan grenzen gebonden. De lijn is dat een ministeriële regeling wordt opgesteld om een uitkering aan meerdere projecten per jaar mogelijk te maken. Deze regeling voorziet daarin.

Toekomstbestendig omgaan met nazorg

Zoals eerder al aangegeven, wordt in Nederland sinds de jaren '80 van de vorige eeuw gewerkt aan de aanpak van bodem- en grondwaterverontreinigingen. Hierbij is de prioriteit komen te liggen op locaties waar sprake is van een historische verontreiniging die wegens onaanvaardbare risico's voor mens, ecologie of verspreiding van de verontreiniging met spoed aangepakt moeten

[6] Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 24 077, nr. 503
[7] Circulaire bijdrageverlening bodemsanering (Stcrt. 1996, 249, geldend van 01-01-1997 t/m 01-12-2014).

worden (spoedlocaties). De voortgang van de aanpak wordt gemonitord. Jaarlijks wordt hierover een rapportage gepubliceerd op de website van Bodem+ en vanaf 2024 op de website van IPLO. Uit de rapportage van 2023 blijkt dat de bevoegde gezagen Wbb richting 2030 afkoersen op het grotendeels afronden van de aanpak. Als de spoedlocaties zijn aangepakt is Nederland niet schoon. Er 5.1, 2, e een resterende bodemverontreiniging aanwezig die blijvend aandacht vereist.

In dit nieuwe onderdeel staat daarom het op een maatschappelijk verantwoorde manier omgaan met resterende bodemverontreiniging centraal. Dit omvat op dit moment het in beeld hebben van risicovolle nazorglocaties en het voor 5.1 5.1, 2, e termijn inhoudelijk, administratief en financieel te borgen en (waar mogelijk) te verminderen van nazorg. Hierbij hoort ook het maken van plannen voor het 'opwaarderen' van nazorglocaties. Dat wil zeggen dat door een aanvullende ingreep een nazorglocatie geschikt wordt gemaakt voor breder gebruik, waarbij indien mogelijk de nazorg wordt afgebouwd. Zo kan de locatie voorzien in de ruimtevraag van meerdere maatschappelijke opgaven (ruimtecreatie). Daarnaast omvat dit onderdeel het in beeld brengen van niet spoedlocaties[8] waarbij het tijdens een eventuele ontwikkeling belangrijk is om af te stemmen over de sanering in het kader van de bescherming van de algemene grondwaterkwaliteit of het behalen van doelen van de KRW.

Hoewel er een sterke samenhang is met de aanpak van de historische spoedopgaven, valt niet elke nazorglocatie onder het overgangsrecht. Daarom is het ook mogelijk om aanvragen in te dienen voor het bevoegd gezag Ow of de provincie vanuit de verantwoordelijkheid voor de grondwaterkwaliteit.

Onvoorziene kosten

Het is mogelijk een uitkering aan te vragen voor onvoorziene kosten bij een activiteit waarvoor eerder een uitkering is uitgekeerd via de tijdelijke regelingen 5.1, 2, e bodem 2021, 2022 of 2023. Onvoorziene kosten zijn aanzienlijke kosten die niet redelijkerwijs op voorhand hadden kunnen worden voorzien. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn als tijdens een sanering onverwachts blijkt dat tot een grotere diepte gesaneerd moet worden dan tijdens het opstellen van de aanvraag werd verwacht of dat sprake is van onverwachts hoge inflatie of prijsstijgingen. De (beperkte) prijsstijging als gevolg van reguliere en te verwachten inflatie valt niet onder onvoorziene kosten, daarmee had immers rekening gehouden kunnen worden.

Op een eventuele uitkering voor onvoorziene kosten zijn ook de voorwaarden van de beschikking voor de activiteit waarbij onvoorziene kosten zijn opgetreden van toepassing. De bestedingsperiode van de onvoorziene kosten is gelijk aan de bestedingsperiode van de activiteit waarvoor eerder een specifieke uitvoering is toegekend. Een uitkering voor onvoorziene kosten kan daardoor worden besteed aan projecten die al worden uitgevoerd (op basis van een eerdere beschikking tot verlening van een uitkering).

De kosten voor nieuwe activiteiten, zoals een sanering als alleen middelen zijn uitgekeerd voor een bodemonderzoek, vallen ook niet onder onvoorziene kosten.

[8] De bodem is wel ernstig verontreinigd, maar op basis van de risico's op de individuele locatie niet dermate dat de sanering met spoed moet worden uitgevoerd.

Dit is immers een nieuwe activiteit. Voor nieuwe activiteiten kan een reguliere aanvraag worden ingediend.

Op basis van de nieuwe systematiek kunnen aanzienlijke kostenstijgingen bij activiteiten waarvoor vanuit de voorliggende regeling (2024-2030) een uitkering is uitgekeerd, worden opgenomen in een wijziging van de aanvraag in 2026, 2028 of 2030 zoals opgenomen in de artikelen 12, 19, 20, 24 en 29. Dit zijn geen onvoorziene kosten, zoals in de voorliggende regeling is bedoeld, want die kunnen enkel betrekking hebben op activiteiten waarvoor eerder een uitkering is uitgekeerd via de tijdelijke regelingen bodem 2021, 2022 of 2023.

Beschikbaar gesteld budget

Het budget dat beschikbaar wordt gesteld is gebaseerd op de bestuurlijke [5.1, 2, e] afspraken bodem en ondergrond en het door IenW gereserveerde budget voor oude afspraken. In de bestuurlijke afspraken is overeengekomen dat IenW van de jaarlijkse € 69,5 mln. voor de gemaakte afspraken in beginsel € 50,5 mln. beschikbaar stelt voor de historische spoedopgaven en de buitenproportionele opgaven. In beginsel omdat de aangehouden verdeling, zoals opgenomen in de tabel uit de bestuurlijke afspraken, bedoeld is voor de eerste jaren en dat er op termijn in overleg gekozen zou kunnen worden voor een andere verdeling. Voor oude afspraken is op dit moment jaarlijks € 20 mln. gereserveerd binnen het meerjarenprogramma bodem op de begroting van IenW. Binnen dit gereserveerde budget valt ook het budget voor het toekomstbestendig omgaan met nazorg en kosten voor incidentele saneringsproblematiek (die valt buiten de reikwijdte van deze regeling).

Tabel 1: verdeling jaarlijkse budgetten over budgetposten

Budgetposten	**Jaarlijks budget**	**Wie kan aanvragen[1)]**
Historische spoedopgaven	Ca. € 17,6 mln.	BG Wbb
Buitenproportionele opgaven categorie A, Diffuus lood	€ 6 mln.	BG Wbb, BG Ow
Buitenproportionele opgaven categorie A, PFAS en andere genormeerde stoffen	€ 23 mln.	BG Wbb, BG Ow, provincie[2)]
Buitenproportionele opgaven Categorie B, Andere ernstige lokale verontreinigingssituaties	€ 4 mln.	BG Wbb, BG Ow, provincie[2)]
Oude afspraken	€ 16 mln.	BG Wbb
Toekomstbestendig omgaan met nazorg	€ 4 mln.	BG Wbb, BG Ow, provincie[2)]
Totaal	€ 70,6 mln.	-

[1)] BG: bevoegd gezag.
[2)]Provincie vanuit verantwoordelijkheid grondwaterkwaliteit onder Ow.

Omdat het niet zondermeer mogelijk is de totale verplichtingenruimte voor 2024 - 2030 beschikbaar te stellen in 2024 zonder dat er zicht is op uitputting van dit

budget, is aan de decentrale overheden gevraagd in te schatten voor welk bedrag ze in 2024 een aanvraag zouden willen indienen. Dit was een grove schatting op basis van de vorige regelingen en de ambities van de decentrale overheden. De nieuwe regeling was immers nog niet gepubliceerd. Uit de inventarisatie blijkt dat naar verwachting een totaalbedrag van circa € 192 miljoen wordt aangevraagd. Verwacht wordt dat met het beschikbaar stellen van het budget voor twee jaar (€ 141,2 mln.[9]) een passende hoeveelheid middelen kan worden uitgekeerd. Dit is minder dan waarschijnlijk wordt aangevraagd, maar de ervaring leert dat er ook aanvragen worden afgewezen en het beschikbaar stellen van teveel middelen is niet wenselijk in het kader van kasmanagement. De beschikbare budgetten worden evenredig verdeeld over de voor honorering in aanmerking komende aanvragen binnen elke budgetpost (artikel 4). Daardoor kunnen alle decentrale overheden (met een gehonoreerde aanvraag) de komende twee jaar aan de slag met een programma en in 2026 kunnen weer nieuwe aanvragen worden ingediend.

Als er na een evenredige verdeling nog middelen resteren kan de minister deze verdelen over de andere budgetposten (voorkeursoptie) of een tweede aanvraagronde openstellen (31 en 32). Voor een uitgebreidere toelichting hierop wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op deze artikelen.

Voorschotverlening

Er zal gewerkt worden met bevoorschotting. De hoogte van het voorschot, de termijnen en de tijdstippen waarin dat wordt uitgekeerd, worden bepaald in de beschikking tot verlening van de uitkering. Dit is overeenkomstig artikel 23, derde lid, van het Kaderbesluit subsidies I en M. Hierdoor kunnen in 2024 verplichtingen voor een langere periode worden aangegaan en volgt de verstrekking van kasmiddelen gebaseerd op het kasbedrag dat hiervoor jaarlijks gereserveerd is op de begroting van IenW.

Aanvraagmomenten

In artikel 7 is opgenomen wanneer aanvragen kunnen worden ingediend. In principe kan om de twee jaar een aanvraag voor een uitkering worden ingediend. Dit past bij de meer programmatische insteek van deze regeling en leidt tot lagere administratieve lasten. Alleen voor categorie B van de buitenproportionele opgaven kan jaarlijks een uitkering worden aangevraagd, omdat in deze categorie de toevalsvondsten zijn opgenomen. Toevalsvondsten kunnen ieder jaar onverwachts worden gevonden (en zijn dus niet programmeerbaar).

Het doen van aanvragen

Artikel 6 bevat algemene bepalingen over een aanvraag voor een uitkering. Hierin wordt onder andere beschreven dat een programmaoverzicht moet worden toegevoegd en waar een programmaoverzicht uit moet bestaan. Daarnaast zijn per onderdeel van de regeling drie artikelen opgenomen over het doen van aanvragen. Het eerste artikel gaat over het doen aan aanvragen in 2024 (11, 18, 23 en 28). In 2024 kan voor de eerste keer een aanvraag voor de voorliggende regeling worden gedaan. Het tweede artikel (12, 19, 24 en 29) gaat over het

[9] Van dit budget wordt € 137,2 mln. beschikbaar gesteld voor alle budgetposten in 2024 en € 4 mln. voor categorie B van de buitenproportionele opgaven in 2025.

doen vaan een aanvraag in 2026, 2028 of 2030. Dan kan een aanvraag worden ingediend voor:

- nieuwe locaties of projecten;
- een eerder niet verleend bedrag wegens het overschrijden van het toenmalige uitkeringsplafond;
- het wijzigen van een eerder voor de onderhavige regeling ingediende aanvraag (bijvoorbeeld ten behoeve van onverwachte kostenstijging of uitbreiding van een project).

Bijzonderheid bij aanvragen die in 2028 of 2030 worden ingediend is dat er na eventuele verstrekking van de uitkering in de loop van dat jaar nog maar beperkt ruimte zou zijn voor uitvoering van het project als de reguliere doorlooptijd tot en met 2030 zou worden gehanteerd. Daarom is voor die projecten een maximale doorlooptijd van drie jaar gehanteerd.

Het derde artikel (13, 21 en 25) gaat over het doen van een aanvraag voor onvoorziene kosten die zijn opgetreden bij een project waarvoor via de tijdelijke regeling van 2021, 2022 of 2023 een uitkering is verstrekt. Er is voor gekozen om deze artikelen steeds op te nemen bij de desbetreffende onderdelen in plaats van een algemeen artikel. De reden daarvan is dat de desbetreffende uitkeringsplafonds van toepassing zijn op een dergelijke aanvraag.

Voor categorie B van de buitenproportionele opgaven is een separaat artikel (20) opgenomen voor het doen van aanvragen. Voor deze categorie kan namelijk jaarlijks een aanvraag worden ingediend (o.a. vanwege de toevalsvondsten).

De reden dat per onderdeel een aantal vergelijkbare artikelen zijn opgenomen, is zodat de lezer die slechts voor een onderdeel een aanvraag wil indienen de relevante artikelen bij elkaar ziet staan.

De hierboven beschreven mogelijkheden voor het doen van een aanvraag komen ook terug in de aanvraagformulieren.

Overleg en consultatie

Over een concept van deze regeling heeft een consultatie plaatsgevonden van 12 tot en met 26 maart 2024 via het IPO en de VNG. De consultatieversie van de regeling is op **PM** maart 2024 toegelicht in het ambtelijk overleg bodem en ondergrond en op **PM** maart 2024 toegelicht aan gemeenten en provincies tijdens een webinar.

Naar aanleiding van de consultatieperiode zijn [PM].

Uitvoeringslasten

Het indienen van een aanvraag en de verantwoording over een verstrekte uitkering brengen uitvoeringslasten voor decentrale overheden (bevoegd gezagen) met zich mee. Die lasten zijn zo laag mogelijk gehouden. Voor de aanpak van bodemverontreiniging binnen de onderdelen van deze regeling zal beleidsmatige en bestuurlijke besluitvorming binnen de provincie dan wel de gemeente hebben plaatsgevonden. Die informatie kan worden gebruikt voor het doen van de aanvraag voor een uitkering. De over te leggen gegevens zijn zo beperkt mogelijk gehouden.

Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van de datum na de uitgifte van de Staatscourant waarin deze regeling is gepubliceerd en vervalt met ingang van 1 januari 2036. De regeling 5.1, 2, e van toepassing op uitkeringen die voor de vervaldatum zijn verleend. Er wordt afgeweken van de vaste publicatietermijnen en vaste verandermomenten, dit wordt niet bezwaarlijk geacht omdat de desbetreffende decentrale overheden, via het IPO, de VNG en de werkgroep SPUK, betrokken zijn bij de voorbereiding van deze regeling en ze er belang bij hebben zo snel als mogelijk in 2024 te kunnen starten met saneringsactiviteiten. Dit is een van de mogelijke uitzonderingen, genoemd in de Aanwijzingen voor de regelgeving, op de vaste publicatie- en verandermomenten.

Artikelsgewijs

§ 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen
In dit artikel zijn de definities opgenomen. Het merendeel daarvan was ook opgenomen in de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023.

De definitie van bevoegd gezag Wbb is ook in deze regeling nodig. Verontreinigingen van de bodem als bedoeld in de historische spoedopgaven, oude afspraken en sommige buitenproportionele opgaven vallen onder het overgangsrecht van de Aanvullingswet bodem Omgevingswet (verder: Aanvullingswet). In dat geval 5.1, 2, e het recht zoals dat gold voor de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet van toepassing. Dat betekent dat het bevoegd gezag daarvoor het bevoegd gezag, bedoeld in de Wet bodembescherming en het Besluit aanwijzing bevoegdgezaggemeenten Wet bodembescherming is. Dat zijn in dat geval de twaalf provincies en de 29 grote gemeenten.
Volledigheidshalve zij opgemerkt dat indien een (saneringsaanpak onder het overgangsrecht van de Aanvullingswet valt, dan ook de begrippen van de Wet bodembescherming (verder: Wbb) van toepassing zijn.

Een buitenproportionele opgave kan ook een bodemverontreiniging betreffen die niet onder het overgangsrecht van de Aanvullingswet valt. Daarvoor is het bevoegd gezag, bedoeld in de Omgevingswet het bevoegd gezag.

Het toekomstbestendig maken van nazorg ziet op nazorglocaties. Beide begrippen zijn gedefinieerd. De afgelopen decennia hebben er vele saneringsoperaties plaatsgevonden. Op een deel van de aangepakte locaties moeten kort- of langdurend maatregelen worden getroffen om de aanwezige bodemverontreiniging te beheersen dan wel te beheren: nazorg. Een nazorglocatie is een locatie waar nazorg plaatsvindt. Te denken valt aan een IBC-locatie waar nog een mobiele verontreiniging in het grondwater aanwezig is die door middel van een systeem van grondwateronttrekkingen blijvend moet worden beheerst. Gebiedsgericht grondwaterbeheer betreft een vorm van gecombineerde nazorg voor meerdere locaties en valt binnen het begrip nazorg zoals dat in deze

regeling wordt bedoeld in het onderdeel toekomst bestendig maken nazorg.[10] Nazorg omvat ook het monitoren van een nazorglocatie zoals bv. het monitoren van een gesaneerde stortplaats om na te gaan of er geen verontreinigingen doorsijpelen. Het toekomstbestendig omgaan met nazorg betreft de afronding van de saneringsaanpak van de afgelopen decennia, met inbegrip van het toekomstbestendig borgen van het resultaat van die saneringsaanpak.

De werkvoorraad bestaat uit alle projecten, activiteiten, werkzaamheden en financiële verplichtingen waarvoor op grond van deze regeling een uitkering is verleend. De werkvoorraad kan, afhankelijk van de ingediende en gehonoreerde aanvragen, derhalve bestaan uit bv. projecten ten behoeve van de aanpak van een historische spoedopgave en van het element PFAS binnen de buitenproportionele opgaven categorie A. Hoewel bijvoorbeeld een toevalsvondst uit buitenproportionele opgaven categorie B niet op voorhand programmeerbaar is, wordt een dergelijke locatie ook in de werkvoorraad opgenomen. Het kan zijn dat een kleine gemeente slechts een locatie of project in de werkvoorraad heeft. In dat geval is het ook mogelijk dat die gemeente het eerste project al heeft afgerond en een sisa-eindverantwoording heeft ingediend in 2026 en vervolgens in 2028 een aanvraag doet voor een nieuwe toevalsvondst. Formeel is dan sprake van een nieuwe werkvoorraad, omdat de oude werkvoorraad al financieel is afgerond.

Artikel 2 Kaderbesluit subsidies I en M

In dit artikel is geregeld welke artikelen van het Kaderbesluit subsidies I en M (verder: Kaderbesluit) van overeenkomstige toepassing zijn. Het betreft de artikelen met betrekking tot de subsidiabele kosten, het subsidieplafond en de verdelingswijze, de afwijzingsgronden, de subsidieverstrekking, de verplichtingen van de subsidieontvanger en de SiSa-verantwoording.

Artikel 3 Doel

Het doel van de regeling is vrij algemeen geformuleerd. Dit hangt er onder andere mee samen dat ruimte wordt geboden om in de toekomst meer onderdelen aan de regeling toe te voegen die voortkomen uit een nadere uitwerking van de thema's van de bestuurlijke afspraken of uit het programma Bodem en Ondergrond.
Wat betreft de huidige onderdelen van de regeling betreft de doelstelling het ondersteunen van de daarvoor bevoegde overheden met het volgende.

- Het afronden van de aanpak van de historische spoedlocaties, de C-lijst waterbodems en bodemverontreiniging voor zover daarover oude afspraken zijn gemaakt. In de bestuurlijke afspraken is opgenomen dat deze opgave zo spoedig mogelijk en zo veel mogelijk voor 2030 wordt afgerond.
- Het beheersen (inclusief monitoring) van verspreidingsrisico's van bodemverontreiniging door nazorg, includief gebiedsgericht grondwaterbeheer.
- Het in beeld brengen en voor 5.1 [5.1, 2, e] termijn inhoudelijk, administratief en financieel borgen en waar mogelijk verminderen van risicovolle nazorg. Ook na 2030 zal nazorg nodig zijn. Het is belangrijk om in beeld te brengen hoe op

[10] Binnen het onderdeel historische spoedopgaven wordt nazorg en gebiedsgericht grondwaterbeheer als twee verschillende elementen beschouwd, omdat dit beter aansluit bij de jaarlijkse monitoring van de voortgang van de aanpak van onaanvaardbare risico's.

een maatschappelijk verantwoorde en toekomstbestendige manier met nazorg kan worden omgegaan.

- Het stimuleren van planvorming voor ontwikkeling ter plaatse van nazorglocaties, waarbij de locatie langdurig geschikt wordt gemaakt voor een hoogwaardiger gebruik en nazorg dan wel gebruiksbeperkingen worden verminderd of afgebouwd of langdurig geregeld binnen het beoogde hoogwaardige gebruik. Door de complexe situatie is het bij elkaar brengen van partijen en het opstellen van een plan vaak een belangrijk knelpunt. Door de planvorming te ondersteunen wordt getracht, naast de afname van nazorg en gebruiksbeperkingen, ontwikkeling en daarmee opwaardering van locaties met een gedegradeerde bodem te stimuleren, waardoor de ruimtevraag van diverse maatschappelijke opgaven minder beslag hoeft te leggen op relatief schone en vitale bodems.
- Het signaleren en reageren met een passende aanpak wat betreft de buitenproportionele opgaven. Denk daarbij aan bijvoorbeeld het programmatisch in beeld brengen en aanpakken van de PFAS-aandachtslocaties, het beheersen van diffuus verspreid lood door de risico's in beeld te brengen en te verminderen door gebruiksadviezen en indien noodzakelijk sanering, of het aanpakken van toevalsvondsten.

Artikel 4 Uitkeringsplafonds en wijze van verdelen

Het plafond voor de uitkeringen op grond van deze regeling bedraagt voor de periode van 2024 tot en met 2030 € 493.898.468,-.
Deze middelen zijn beschikbaar, voor zover ze zijn opgenomen op een vastgestelde c.q. goedgekeurde begroting. Gezien de duur van deze regeling, kan het zijn dat het bedrag naar beneden wordt bijgesteld. Mocht dat aan de orde zijn, dan zal artikel 4 daaraan tijdig voor de desbetreffende aanvraagperiode(n) worden aangepast.

In deze regeling zijn ter uitwerking van het totale beschikbare plafond, mede gezien het voorgaande, de plafonds voor 2024 respectievelijk voor 2024 en 2025 vastgesteld. De beschikbare plafonds voor de op grond van deze regeling te verlenen uitkeringen betreffen de plafonds die voor de historische spoedopgaven, de buitenproportionele opgaven categorie A, de oude afspraken en het toekomstbestendig omgaan met nazorg in 2024 beschikbaar zijn. Voor het onderdeel buitenproportionele opgaven categorie B betreft het het plafond dat in ieder van het jaar 2024 en 2025 beschikbaar is.

Op grond van het vierde lid van artikel 4 stelt de minister de beschikbare uitkeringsplafonds voor de jaren 2026 tot en met 2030 vast in 2025, 2027 en in 2029. Voor het onderdeel buitenproportionele opgaven categorie B worden dan de plafonds voor de jaren 2026 en 2027, respectievelijk voor de jaren 2028 en 2029, respectievelijk voor het jaar 2030 vastgesteld. Voor alle andere onderdelen worden de plafonds voor het jaar 2026, respectievelijk 2028, respectievelijk 2030 vastgesteld.
De beschikbare plafonds worden steeds voor 1 februari (dus voor de start van de aanvraagperiode) van het desbetreffende jaar vastgesteld en bekendgemaakt in de Staatscourant, alsmede de toedeling over de desbetreffende onderdelen en budgetposten.

Voor de historische spoedopgaven bedraagt het uitkeringsplafond € 35.5.1, 2, b -.
Voor de buitenproportionele opgaven categorie A bedraagt het uitkeringsplafond

€ 58.000.00,-. Dit plafond is onderverdeeld over drie elementen. Voor de aanpak van diffuus verspreid lood is € 5.1, 2, b 000,- beschikbaar en voor de aanpak van PFAS en andere niet genormeerde stoffen, niet zijnde drugs of aan drugsproductie gerelateerde stoffen, is € 46.000.000,- beschikbaar.
Voor de aanpak van oude afspraken is € 32.000.000,- beschikbaar en voor het toekomstbestendig maken van nazorg is 5.5.1, 2, b 000,- beschikbaar.
Alle genoemde bedragen zijn de plafonds voor 2024.
Voor de buitenproportionele opgaven categorie B bedraagt het uitkeringsplafond zowel in 2024 als in 2025 € 4.000.000,-. De bedragen zijn gebaseerd op het jaarlijkse budget voor de budgetposten (zie de algemene toelichting).
5.1, 2, b

Alle bedragen zijn exclusief niet compensabele btw en inclusief niet-compensabele btw. De compensabele btw is langjarig afgedragen aan het btw-compensatiefonds (BCF). Het BCF is het fonds waar gemeenten en provincies de btw die zij moeten betalen over producten en diensten in het kader van hun overheidstaken kunnen declareren. Niet alle btw die wordt betaald door de decentrale overheden aan derden komt in aanmerking voor compensatie bij het BCF. De decentrale overheden ontvangen uiteindelijk van het ministerie het toegekende bedrag exclusief de BCF-afdracht (compensabele btw) en inclusief niet-compensabele btw. Uit het BCF ontvangen ze op basis van hun declaratie het bedrag van de compensabele btw. Dit betekent dat in veel gevallen de decentrale overheden via twee wegen uiteindelijk het volledige bedrag ontvangen.

In het zesde lid is bepaald dat de verdeling van de uitkeringsplafonds op basis van evenredige verdeling gaat voor zover de aanvragen voor honorering in aanmerking komen. De termijn voor het nemen van de beschikkingen start de dag na afloop van de desbetreffende aanvraagperiode. Indien de totaal aangevraagde bedragen het van toepassing zijnde uitkeringsplafond overschrijden, zal aan iedere aanvrager een lagere uitkering worden verleend. In dat geval moet op grond van het zevende lid in ieder geval een evenredig deel van alle gehonoreerde projecten worden uitgevoerd.
Indien na de eerste verdeling van de middelen binnen een budgetpost nog budget beschikbaar is, kan de minister dit bedrag verdelen over de andere budgetposten. Hiervoor zijn twee mogelijkheden opgenomen in artikel 31 en 32.

Artikel 5 Start activiteiten
Artikel 6, tweede lid, onderdeel b, van het Kaderbesluit I en M biedt de mogelijkheid dat een uitkering kan worden verleend voor activiteiten die zijn gestart vóór de datum van de aanvraag. Van die mogelijkheid wordt in artikel 5 van deze regeling gebruik gemaakt.
Een uitkering kan worden verleend voor activiteiten die in 2024 zijn gestart ten behoeve van de aanpak van een van de categorieën of onderdelen, bedoeld in deze regeling. Een aanvraag die in 2024 wordt gedaan kan zien op activiteiten die in dat jaar al zijn gestart voor de aanvraagperiode. Een aanvraag die in een jaar gelegen na 2024 wordt gedaan, kan activiteiten betreffen die het jaar voorafgaand aan de desbetreffende aanvraagperiode zijn gestart. Een aanvraag die bv. in 2026 wordt gedaan, kan ook activiteiten betreffen die in 2025 zijn gestart. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat een aanvraag niet kan zien op activiteiten waarvoor al een uitkering is verleend. Een aanvraag zal dan worden afgewezen, tenzij sprake is van een wijziging van de aanvraag (zoals geregeld in de artikelen 12, 19, 20, 24 en 29). In de aanvraag moet worden opgenomen dat een uitkering voor die activiteiten wordt gedaan en de uitkering moet worden

besteed conform de voorwaarden gesteld aan de uitkering. Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat het voorgaande geldt ongeacht het jaar waarin de aanvraag wordt gedaan.

§ 2 Algemene bepalingen inzake aanvraag uitkering

Artikel 6 Aanvraag uitkering
In het eerste lid van artikel 6 is geregeld welk bevoegd gezag voor welke onderdelen een aanvraag voor een uitkering kan doen. Een aanvraag dient te worden ingediend door één bevoegd gezag of één provinciebestuur. Het is wel mogelijk dat een of meer meerdere decentrale overheden een overheid of bijvoorbeeld een omgevingsdienst mandateren voor het doen van een aanvraag en het uitvoeren van een project. Bij honorering van de aanvraag worden de middelen dan aan de gemandateerde overheid verstrekt.

De onderdelen historische spoed en oude afspraken zien op de aanpak van bodemverontreinigingen die – veelal – onder het overgangsrecht van de Aanvullingswet vallen. Dat houdt in het kort in dat het recht van toepassing is zoals dat gold voor het tijdstip waarop de Omgevingswet in werking is getreden. Voor die situaties is het bevoegd gezag, bedoeld in de Wbb het bevoegde gezag en kan het bevoegd gezag Wbb een aanvraag voor een uitkering indienen. De onderdelen buitenproportionele opgaven (categorie A en categorie B) en het toekomstbestendig omgaan met nazorg kunnen zowel situaties betreffen die onder het overgangsrecht vallen, als situaties die onder de Omgevingswet vallen. In het eerste geval kan het bevoegd gezag Wbb een aanvraag indienen, in het tweede geval het bevoegd gezag Ow.
Het provinciebestuur kan een aanvraag indienen voor een uitkering voor de aanpak van buitenproportionele opgaven of voor het toekomstbestendig omgaan met nazorg indien het de verantwoordelijkheid van de provincie voor de grondwaterkwaliteit betreft. Het is belangrijk dat een aanvrager bij de voorbereiding van de aanvraag goed nadenkt over vanuit welke rol of taak de aanvraag wordt ingediend en of er ook met andere overheden afgestemd moet worden. Dit komt de kwaliteit van de aanvraag ten goede, en voorkomt discussies over verantwoordelijkheden achteraf.

Artikel 6, tweede lid, regelt in zijn algemeenheid waarvoor een aanvraag kan worden ingediend. Een aanvraag kan worden gedaan voor nieuwe locaties en projecten of aanvullende activiteiten of voor onvoorziene kosten. Wat er precies nodig is voor een aanvraag, is verder geregeld in de artikelen inzake de verschillende onderdelen en elementen. Zie daartoe de artikelen 10, 11, 12 en 13 (historische spoedopgaven), 15, 16, 17, 18, 19, 20 en 21 (buitenproportionele opgaven), 23, 24 en 25 (oude afspraken) en 27, 28 en 29 (toekomstbestendig omgaan met nazorg).

Nieuw ten opzichte van de eerdere spukregelingen is dat het bevoegd gezag bij de aanvraag een programmaoverzicht voegt. Zie daarvoor ook ’programma en werkvoorraad’ van het algemeen deel van de toelichting. In het vierde lid van artikel 6 is de inhoud van een programmaoverzicht vastgelegd.
Het overleggen van een programmaoverzicht is verplicht bij een eerste aanvraag voor een uitkering. Indien een vervolgaanvraag wordt ingediend moet een geactualiseerd programmaoverzicht worden bijgevoegd.

Als bv. een bevoegd gezag Wbb in 2024 een aanvraag doet voor een uitkering voor een buitenproportionele opgave, voegt het een programmaoverzicht bij. Als dat bevoegd gezag bv. in 2026 voor dat onderdeel een volgende aanvraag voor nieuwe activiteiten doet of voor een wijziging van de eerdere aanvraag, dan kan worden volstaan met een geactualiseerd overzicht.

Het valt niet uit te sluiten dat een aanpak valt onder te brengen in meerdere onderdelen (zie tabel 2). In dat geval dient het bevoegd gezag een keuze te maken voor welk onderdeel een aanvraag wordt ingediend. Opgemerkt zij dat ieder projectplan slechts een budgetpost mag betreffen. Dit voorkomt dat bij een gedeeltelijke afwijzing alle kostenposten achteraf uitgesplitst moeten worden. Dit kan bijv. aan de orde zijn als de algemene projectmanagementkosten van een project dat zowel PFAS als diffuus lood betreft, alleen voor diffuus lood kan worden gehonoreerd of als er voor diffuus lood sprake is van een ander uitkeringspercentage dan voor PFAS. Een aanvraag wordt slechts in een van de onderdelen of elementen, bedoeld in deze regeling gehonoreerd. Dat is geregeld in artikel 6, vijfde lid.

Tabel 2: samenhang onderdelen, categorieën, elementen en budgetposten

Onderdeel	**Cat.**	**Element**	**Budget-** 5.1, 2, e
Historische spoedopgaven	-	Individuele spoedlocaties	1
		Gebiedsgericht grondwaterbeheer	
		Nazorg	
		C-lijst waterbodems	
Buitenproportionele opgaven	A	Diffuus verspreid lood	2
		PFAS en	3
		andere niet genormeerde, niet zijnde drugs of aan drugsproductie gerelateerde stoffen	
	B	Toevalsvondst etc.	4
		Bronlocatie met verspreidingsrisico’s	
Oude afspraken	-	Instandhouden overeengekomen gevalsgerichte aanpak	5
		Maatregelen om te komen tot afbouw IBC	
		Wegnemen onvoorziene milieu hygiënische risico’s	
		Gebiedsgerichte aanpak	
Toekomstbestendig omgaan met nazorg	-	Onderzoek of prog. onderzoek	6
		Planvorming	

Artikel 7 Aanvraagperioden en formulier
In het eerste en tweede lid zijn de aanvraagperioden vastgesteld. Voor alle onderdelen, behalve voor de buitenproportionele opgaven categorie B, kan om de twee jaar een aanvraag worden ingediend. Voor genoemde categorie B kan jaarlijks een aanvraag worden ingediend. Een nadere toelichting daarop, staat onder aanvraagmomenten van het algemeen deel van de toelichting.

Een aanvraag wordt gedaan met gebruikmaking van het desbetreffende formulier dat daarvoor op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is geplaatst. Het format en de te verstrekken gegevens van de digitale aanvraagformulieren zijn gebaseerd op de formulieren die zijn gebruikt voor de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023. Uiteraard zijn ze aangepast aan de onderhavige regeling. Verschil met de afgelopen jaren is dat er vaste formats voor de projectplannen inclusief kostenraming zijn opgenomen als bijlage 1, 2 en 3 bij het digitale formulier. Deze formats zijn vergelijkbaar met de aanvraagformulieren die bij de tijdelijke regeling van 2023 als bijlagen 2 t/m 5 waren opgenomen. Daarnaast hoeft niet meer een apart uitgeschreven projectplan te worden toegevoegd.

Artikel 8 Aanvullende afwijzingsgrond
In aanvulling op de artikelen 11 en 12 van het Kaderbesluit subsidies I en M kan de minister afwijzend beslissen op een aanvraag om een uitkering als bedoeld in deze regeling indien voor de activiteiten uit anderen hoofde Rijksmiddelen zijn of zullen worden verleend dan wel kunnen worden verleend. Dat houdt in dat voor de activiteiten waarvoor op grond van een andere regeling voor een uitkering voor bodem (verder: eerdere spukregelingen) een uitkering is verleend, niet nogmaals op grond van de onderhavige regeling een uitkering kan worden verleend. Voor dergelijke locaties en projecten kan bv. wel een uitkering worden aangevraagd indien het onvoorziene kosten voor die projecten betreft, uiteraard voor zover het andere onvoorziene kosten betreft dan onvoorziene kosten waarvoor al eerder een uitkering is verleend.
Een andere situatie waarin de in artikel 8 opgenomen afwijzingsgrond van toepassing zal zijn, is het opruimen van drugsafval of van drugslozingen. Voor een nadere toelichting daarop wordt verwezen naar artikel 15.

Artikel 9 Voorwaardelijke verlening
In dit artikel is een begrotingsvoorbehoud gemaakt. Indien een uitkering wordt verleend, ten laste van een begroting van het ministerie, die nog niet is vastgesteld of goedgekeurd, wordt die uitkering verleend onder het voorbehoud dat voldoende gelden ter beschikking zullen worden gesteld.

§ 3 Historische spoedopgaven

Artikel 10 Uitkering historische spoedopgaven

Dit artikel bevat de definitie van de historische spoedopgaven. Die komt grotendeels overeen met de definitie opgenomen in artikel 8 van de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023. In onderhavige regeling is in de aanhef verduidelijkt dat het gaat om een historische bodemverontreiniging. Dat wil zeggen een verontreiniging die grotendeels is ontstaan voor 1 januari 1987 of voor 1 juli 1993 indien het een asbestverontreiniging betreft. Tevens is verduidelijkt dat dit onderdeel de start, voortzetting, afbouw of afronding door het bevoegd gezag Wbb van de aanpak van historische spoedsaneringen als bedoeld in het convenant bodem en ondergrond 2016 - 2020 betreft. Het gaat om de tekst van het convenant zoals dat op 31 december 2020 luidde.

Artikel 11 Aanvraag uitkering historische spoedopgaven 2024
De eisen aan de aanvraag die een bevoegd gezag Wbb in 2024 wil indienen, zijn opgenomen in artikel 11. Zo moet de in het eerste lid opgenomen onderverdeling in de aanvraag worden opgenomen. Dit was ook het geval voor een aanvraag die op grond van de Tijdelijke regeling specifieke uitkering 2023 werd gedaan. Aangezien de historische spoedopgaven bekend zijn, hoeft een aanvraag niet vergezeld te gaan van een projectplan. Dat moet wel indien het bedrag van de aangevraagde uitkering voor een project of locatie meer dan € 2.000.000,- betreft of indien de aanvraag een project betreft waarvoor na 31 december 2020 een onherroepelijke beschikking tot spoedige sanering is genomen op grond van de Wbb. Dit laatste kan het geval zijn indien het project valt onder het overgangsrecht van de Aanvullingswet.

Anders dan in de eerdere spukregelingen kan een aanvraag worden gedaan voor het uitvoeren van projecten of het aangaan van financiële verplichtingen met een looptijd van meer dan drie jaar. Een aanvraag die in 2024 wordt gedaan, kan projecten of financiële verplichtingen betreffen die in de periode van 2024 tot en met 2030 worden uitgevoerd of worden aangegaan. Dat biedt de bevoegde overheden meer ruimte in hun planning en uitvoering, hetgeen ook mogelijk is omdat deze regeling een meerjarige regeling betreft.
Wel moet een aanvrager zich ervan bewust zijn van het uitkeringsplafond dat voor 2024 is vastgesteld. Het uitkeringsplafond betreft de eerste aanvraagperiode. Voor de volgende aanvraagperioden zullen de nieuwe uitkeringsplafonds worden vastgesteld.

Artikel 12 Aanvraag uitkering historische spoedopgaven 2026, 2028, 2030
Artikel 12 ziet op een aanvraag die in 2026, 2028 of 2030 wordt gedaan. Het gaat dan om nieuwe projecten of financiële verplichtingen waarvoor niet al in 2024 of in 2026 of in 2030 een aanvraag is gedaan. Het kan ook gaan om een aanvraag waarvoor in een van de genoemde jaren wel een aanvraag is ingediend maar er sprake was van overschrijding van de beschikbare middelen voor de desbetreffende aanvraagperiode. In dat geval wordt (is) het beschikbare bedrag evenredig verdeeld. Als daardoor niet het hele project of alle activiteiten kunnen worden uitgevoerd, kan hiervoor in een volgende aanvraagperiode opnieuw een aanvraag voor worden ingediend. Bij die aanvraag zal de geactualiseerde stand van zaken worden gevoegd.

Ingevolge artikel 12, tweede lid, kan een aanvraag die in 2026 wordt gedaan projecten of financiële verplichtingen betreffen die in de periode van 2026 tot en met 2030 worden uitgevoerd. Zie ook de toelichting op artikel 11 (derde lid).

Op grond van artikel 12, derde lid, bevat een aanvraag die in 2028 of in 2030 wordt gedaan projecten of financiële verplichtingen met een doorlooptijd van ten hoogste drie jaar. Deze mogelijkheid tot overloop naar de periode na 2030 is opgenomen omdat niet alle projecten redelijkerwijs kunnen worden uitgevoerd in een periode van minder dan drie jaar, rekening houdend met bijvoorbeeld een aanbestedingstraject, afstemming met de omgeving en het feit dat de middelen pas in de loop van het kalenderjaar worden verstrekt.

Een bevoegd gezag kan in 2026, 2028 of in 2030 ook een aanvraag tot wijziging van een eerder gehonoreerde aanvraag indienen. Dit kan bv. het geval zijn indien er sprake is onvoorziene kosten bij een project uit een eerdere aanvraag op basis van de onderhavige regeling. Ook valt te denken aan het uitvoeren van een andere activiteit binnen een gehonoreerde aanvraag, zoals een sanering bij een

project waarin eerder alleen onderzoek was opgenomen (zie ook 'het doen van aanvragen' in het algemeen deel van de toelichting).
Een aanvraag tot wijziging is ook mogelijk indien de kosten lager uitvallen dan het aangevraagde en gehonoreerde bedrag. Hiervoor behoeft geen projectplan te worden ingediend. Het bevoegd gezag kan er ook voor kiezen bij de verantwoording ten behoeve van de vaststelling van de verleende uitkering, via de SiSa methodiek, aan te geven dat de besteding van de middelen lager is dan de verleende uitkering.
De eisen aan een aanvraag als hiervoor bedoeld, zijn opgenomen in het vijfde en zesde lid. De aanvraag tot wijziging moet financieel worden onderbouwd. Duidelijk moet worden wat de aanvankelijke kosten waren, wat de nieuwe kosten zijn en waaruit de aanvullende kosten bestaan. Als bijvoorbeeld meerkosten ontstaan omdat aanvullend sterk verontreinigde grond moet worden afgevoerd doordat de te saneren verontreiniging zich tot grotere diepte bevindt, kan als onderbouwing het aantal aanvullende m^3, de afvoerkosten per m^3 en het totale aanvullende bedrag worden gebruikt.
Bij een wijzigingsaanvraag is het belangrijk om de voortgang van de eerder gehonoreerde activiteiten te beschrijven en te benoemen in hoeverre deze in uitvoering of al uitgevoerd zijn. Aangezien de aanvraag voor lopende projecten kan worden gewijzigd, wordt bij de eerste keer dat een project wordt o evoerd geen hoge risico-opslag in de kostenraming gehanteerd. Een reguliere 5.1, 2, e onvoorzien van circa 10% om kleine wijzigingen in de uitvoering op te vangen is wel toegestaan.
Bij een (wijziging van de) aanvraag moet ook een (geactualiseerd) programmaoverzicht worden bijgevoegd, met de onderverdeling opgenomen in artikel 10, eerste lid, en er moet een projectplan worden bijgevoegd indien de kosten voor een project meer dan € 2.000.000,- bedragen.

Als een meevaller op een project wordt gebruikt om een gedeelte van een nieuwe of gewijzigde aanvraag te financieren, dient dit te worden opgenomen in het programmaoverzicht, zodat duidelijk is welk aanvullend totaalbedrag verleend moet worden bij honorering van de aanvraag. Zoals eerder al aangegeven hoeven lagere kosten voor een project niet onderbouwd te worden met een nieuw projectplan.

Artikel 13 Aanvraag onvoorziene kosten historische spoedopgaven 2021, 2022, 2023
Dit artikel biedt de mogelijkheid om een uitkering te vragen voor onvoorziene kosten voor activiteiten in het kader van de aanpak van een historische spoedopgave waarvoor op grond van een eerdere spukregeling bodem een uitkering is verleend. Dit betreft de eerdere spukregelingen en dus niet onvoorziene kosten die optreden bij een activiteit waarvoor op grond van de onderhavige regeling een uitkering is verstrekt. Als dit laatste aan de orde is, kan hiervoor een wijzigingsaanvraag worden gedaan (zie de toelichting op artikel 12.

Onvoorziene kosten zijn kosten die niet redelijkerwijs op voorhand hadden kunnen worden voorzien. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn als tijdens een sanering onverwachts blijkt dat tot een grotere diepte gesaneerd moet worden dan tijdens het opstellen van de aanvraag werd verwacht of dat door onverwachts hoge inflatie de kosten voor een project hoger zijn dan tijdens het opstellen van de aanvraag werd geraamd. Het moet gaan om een activiteit waarvoor eerder een uitkering is verleend in het kader van een van de eerdere spukregelingen en waarvoor de kosten onvoorzien aanzienlijk hoger uitvallen. De prijsstijging als gevolg van reguliere en te verwachten inflatie valt niet onder onvoorziene kosten, daarmee had immers rekening gehouden kunnen worden. De kosten voor een

sanering als alleen middelen zijn uitgekeerd voor een bodemonderzoek, vallen ook niet onder onvoorziene kosten. Dit is immers een nieuwe activiteit. Voor nieuwe activiteiten kan een reguliere aanvraag worden ingediend. Op een eventuele uitkering voor onvoorziene kosten zijn ook de voorwaarden van de beschikking voor de activiteit waarbij onvoorziene kosten zijn opgetreden van toepassing. De bestedingsperiode 5.1, 2, e bijvoorbeeld gelijk aan die uit de originele beschikking voor de activiteit. Daardoor is het mogelijk dat gestart is met het project in 2021, 2022 of 2023.

Artikel 14 Besteding uitkering historische spoedopgaven
De uitkering mag alleen worden gebruikt voor de aanpak van de historische spoedopgaven, bedoeld in artikel 10. Dit omvat ook de kosten voor projecturen of voor onderzoek naar de noodzaak van sanering die rechtstreeks verband houden met de aanpak van de historische spoedopgave.

Een – gehonoreerde – aanvraag kan verschillende projecten dan wel locaties betreffen. Het kan zijn dat bv. de activiteiten voor een project of locatie vertraging oplopen. In dat geval mag de daarvoor verstrekte uitkering worden besteed aan andere activiteiten mits die in de beschikking tot verlening van de uitkering zijn opgenomen. De uitkering mag ook worden besteed aan andere activiteiten die in de werkvoorraad zijn opgenomen. Zo kan het desbetreffende bevoegd gezag tegenvallers en meevallers in de kosten of in de planning opvangen. Het kan bv. zijn dat een project later zal starten dan gepland omdat de aanbestedingsprocedure langer duurt. In dat geval kan de uitkering worden besteed aan een ander project dat naar voren kan worden gehaald. Het opvangen van mee- en tegenvallers geldt uitdrukkelijk niet voor activiteiten waarvoor een maximale uitkering is bepaald. Dat is het geval voor het ontgraven van grond in het kader van een sanering van niet openbaar gebied, zoals een wijkgerichte aanpak van tuinen, van diffuus verspreid lood (artikel 17) en voor het opstellen van een plan voor de aanpak van het toekomstbestendig omgaan met nazorg (artikel 27).
Het schuiven binnen de werkvoorraad laat onverlet dat de activiteiten waarvoor een uitkering is verleend binnen de bestedingstermijn moeten zijn afgerond.

De uitkering mag onverminderd de voorwaarden, genoemd in artikel 14, eerste lid, alleen worden gebruikt voor uitgaven waarvoor geen financiering is gevonden of kan worden gevonden via de veroorzaker van de verontreiniging of via de eigenaar van de locatie en er sprake is van een situatie waarin het bevoegd gezag onverwijld moet handelen vanwege risico's voor mens of ecologie of van verspreiding van de verontreiniging. Op grond van de Wbb moet immers in principe de veroorzaker van de verontreiniging of de eigenaar van de locatie de kosten van de sanering betalen, verwezen zij in dat verband naar de – voormalige - Beleidsregel kostenverhaal artikel 75 Wet bodembescherming. Indien er zowel een uitkering zou worden verkregen als financiering als gevolg van kostenverhaal zou worden ontvangen, kan er sprake zijn van ongerechtvaardigde verrijking. In afwijking van het voorgaande mag de uitkering wel aan kosten worden besteed die op een derde worden verhaald indien de actie daartoe nog loopt of nog moet worden gestart. Het gaat in deze gevallen om situaties waarin de aanpak van de bodemverontreiniging niet kan wachten op de uitkomsten daarvan. Het kostenverhaal is complex en kan een langdurig traject zijn. Indien bij een aanvraag voor een uitkering overeenkomstig de Wbb kostenverhaal aan de orde is, zal het bevoegd gezag dat traject moeten inzetten. Over de besteding van de

middelen die zijn verhaald op de veroorzaker van de verontreiniging of de eigenaar van de verontreinigde locatie zullen afspraken tussen de minister en het bevoegd gezag worden gemaakt.

Ondanks de doorlooptijd van de activiteiten, kunnen er onvoorziene omstandigheden zijn waardoor pas later dan verwacht met een of meer activiteiten kan worden gestart. Dit kan bv. het geval zijn indien een aanbestedingstraject meer tijd in beslag neemt dan gepland. Ook kunnen er onvoorziene omstandigheden zijn waardoor gedurende de uitvoer van activiteiten vertraging optreedt. Dit kan bv. het geval zijn indien op basis van de resultaten van een nader onderzoek eerst nog een aanvullend onderzoek uitgevoerd moet worden alvorens met de sanering gestart kan worden. In dat geval kan de verstrekte uitkering mogelijk niet volledig binnen de voorziene doorlooptijd worden besteed door het bevoegd gezag. Het resterende bedrag zou terugbetaald moeten worden of moeten worden verrekend met een andere uitkering, terwijl de activiteiten waarvoor de uitkering is verstrekt nog niet zijn uitgevoerd. Om dergelijke situaties te voorkomen, is in het vierde lid een voorziening opgenomen indien er sprake is van onvoorziene vertraging in de uitvoering. Indien het activiteiten betreft waarvoor in 2024 of in 2026 een uitkering is verleend, mogen die uiterlijk in 2032 zijn uitgevoerd. Indien in 2028 of in 2030 een uitkering is verleend, mogen de activiteiten uiterlijk vijf jaar na de startdatum van de bestedingsperiode zijn uitgevoerd, mits ook hier sprake is van onvoorziene vertraging in de uitvoering. De bestedingsperiode wordt opgenomen in de beschikking tot verlenen van de uitkering.

§ 4 Buitenproportionele opgaven

Artikel 15 Buitenproportionele opgaven
Een bevoegd gezag mag voor een of meer buitenproportionele opgaven een aanvraag doen. De beschikbare kennis, capaciteit en middelen moeten efficiënt worden ingezet ten behoeve van de meest prioritaire opgaven. Zoals in het algemeen deel is uiteengezet, is het onderdeel buitenproportionele opgaven onderverdeeld in categorie A en in categorie B. Op grond van deze regeling betreft de buitenproportionele opgaven categorie A de problematiek van bodem- en grondwaterverontreiniging met diffuus verspreid lood, de problematiek van PFAS en van andere niet genormeerde stoffen, niet zijnde drugs of aan drugsproductie gerelateerde stoffen. Dit zijn opgaven die gecoördineerd aangepakt moeten worden. Categorie B betreft andere ernstige lokale verontreinigingssituaties. Hieronder kunnen bijvoorbeeld toevalsvondsten[11] als bedoeld in de Omgevingswet, bronlocaties die moeten worden aangepakt vanwege onaanvaardbare verspreidingsrisico's richting het grondwater en niet historische spoedlocaties[12] vallen. Het in beeld brengen van onaanvaardbare risico's bij een lokale diffuse verontreiniging (anders dan lood) zou ook in categorie B kunnen vallen.

[11] https://iplo.nl/thema/bodem/bodembescherming/toevalsvondst-bodem/

[12] Soms heeft een bevoegd gezag Wbb ervoor gekozen terug te vallen op de juridische regelgeving voor historische verontreinigingen bij een zorgplichtverontreiniging (art 13 Wbb), omdat er geen aansprakelijke partij was om de kosten op te verhalen. Daardoor is er soms sprake van een niet historische spoedlocatie.

Ook het onderdeel buitenproportionele opgaven heeft betrekking op taken vanuit de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag voor bodemsanering. Dat wil zeggen dat sprake moet zijn van onderzoek om risico's te signaleren en wat betreft de aanpak van concrete locaties van situaties waarbij de overheid als vangnet fungeert, omdat de eigenaar of veroorzaker niet aangesproken kan worden op het aanpakken van de locatie. Als het bevoegd gezag onverwijld moet handelen vanwege risico's voor mens of ecologie of van verspreiding van de verontreiniging, kan wel een uitkering worden aangevraagd vooruitlopend op het verhaal van die kosten op de veroorzaker van de verontreiniging of de eigenaar van de locatie. Meer informatie hierover staat in de algemene toelichting inzake de rol van het bevoegd gezag Wbb en bevoegd gezag Ow.

De koppeling met noodzakelijke maatschappelijke opgaven is bedoeld om het mogelijk te maken om meerdere opgaven tegelijkertijd op te pakken en om 'werk met werk' te maken. De noodzaak voor de inzet van de Rijksmiddelen voor bodem moet ook in dat geval kunnen worden onderbouwd en verantwoord. Alleen het feit dat een ontwikkeling duurder uitpakt als gevolg van de aanwezigheid van bodemverontreiniging is geen reden voor toekenning van een aanvraag voor een uitkering. Er moet los van een maatschappelijke opgave voor bijvoorbeeld woningbouw of klimaatmaatregelen, sprake zijn van een bodemsaneringsopgave voor het bevoegd gezag. Dat houdt in dat ook als er geen maatschappelijke opgave zou liggen, toch op enig moment bodemsaneringsmaatregelen genomen zouden moeten worden. De timing van de maatschappelijke opgave haalt dat moment naar voren en biedt de mogelijkheid de Rijksmiddelen voor bodem voor efficiënt in te zetten.

Binnen de buitenproportionele opgaven kunnen ook middelen worden aangevraagd voor onderzoek naar andere niet genormeerde stoffen dan PFAS, niet zijnde drugs of aan drugsproductie gerelateerde stoffen. Daarvoor is een separate subsidieregeling (provinciale Subsidieregeling drugsafval). Daarnaast is in de brief van 21 oktober 2022 van de Minister van Justitie en Veiligheid aangegeven dat er een landelijke regeling voor subsidie c.q. uitkering zal worden opgesteld voor de kosten van het opruimen van drugsafval en drugslozingen (Kamerstukken II 2022-2023, 24077, nr. 503).

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat ook voor de buitenproportionele opgaven categorie B geldt dat het moet gaan om een dringende noodzaak om maatregelen te nemen om onaanvaardbare risico's voor mens of ecologie of van verspreiding van de verontreiniging weg te nemen of omdat stagnatie van maatschappelijke ontwikkelingen dreigt en dat voor de aanpak bijzonder veel kennis, capaciteit en middelen van de aanvrager benodigd is.

Voor beide categorieën van de buitenproportionele opgaven geldt dat de activiteiten en projecten niet in een van de andere onderdelen c.q. de andere categorie van de buitenproportionele opgaven mag vallen.

Artikel 16 Kosten die in aanmerking komen voor een uitkering voor buitenproportionele opgaven
in het eerste lid is geregeld welke kosten voor een uitkering in aanmerking komen voor de aanpak van de elementen PFAS en diffuus verspreid lood en van categorie B, waarbij hier al wordt opgemerkt dat voor diffuus verspreid lood nog een nadere beperking geldt (zie artikel 17). Die kosten moeten rechtstreeks verband houden

met onderzoek dan wel de bodemsanering. Dat kunnen kosten zijn voor onderzoek naar de noodzaak om een bodemverontreiniging aan te pakken, de toe te passen methode en kosten om risico's van een bodemverontreiniging weg te nemen en organisatorische kosten die rechtstreeks verband houden met die activiteiten (bv. projecturen). Kosten voor activiteiten waarbij geen sprake is van een sanering, bv. het afvoeren van (verontreinigde) grond ten behoeve van enkel een bouwproject, komen niet in aanmerking voor een uitkering. Kosten die een bevoegd gezag maakt in zijn hoedanigheid van bv. projectontwikkelaar komen evenmin voor een uitkering in aanmerking. Dat geldt ook indien saneringskosten door een derde zijn of moeten worden betaald.
De uitkering mag ook worden besteed aan de inzet van het juridisch instrumentarium voor kostenverhaal en aan projectgebonden kosten, benodigd voor het realiseren van de aanpak van de buitenproportionele opgaven.

In het tweede lid is geregeld welke kosten voor de aanpak van het element andere niet genormeerde stoffen, niet zijnde drugs of aan drugsproductie gerelateerde stoffen, voor een uitkering in aanmerking komen. Dat zijn uitsluitend de kosten die verband houden met het signaleren van en het in beeld brengen van de verontreinigingsproblematiek. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn als, al dan niet door nieuwe inzichten over de eigenschappen van een niet genormeerde stof, er aanleiding is een bepaalde activiteit waarbij deze stof gebruikt wordt, te verdenken op het veroorzaken van een bodemverontreiniging met onaanvaardbare risico's.

Artikel 17 Maximaal bedrag uitkering ontgraving niet openbaar gebied in verband met aanpak diffuus verspreid lood
Er is voor gekozen om het beschikbare budget voor de aanpak van diffuus lood gericht in te zetten op openbare plekken waar veel 5.1, 2, e kinderen komen, omdat het nemen van maatregelen op deze locaties het meest doelmatig is. Maatregelen hier komen daarom volledig in aanmerking voor een uitkering. De aanpak van diffuus verspreid lood kan ook het niet openbaar gebied betreffen, zoals volkstuinen, particuliere tuinen in het kader van een wijkgerichte aanpak of een ontwikkelingslocatie. Slechts een deel van de kosten van die aanpak komen in aanmerking voor een uitkering, namelijk maximaal 50% van de kosten voor het afgraven van de grond tot een diepte van maximaal 0,5 meter.
Op niet openbare locaties is over het algemeen sprake van een privaatrechtelijke eigendomssituatie, al dan niet met overheid als eigenaar. Het gaat in de regel niet om openbaar toegankelijke locaties waar veel 5.1, 2, e kinderen spelen. Voor zover hier sprake is van bijvoorbeeld onderzoek, faciliterende of communicatiemaatregelen komt 100% van die kosten in aanmerking voor een uitkering. Voor maatregelen waarbij sprake is van ontgraving, wordt cofinanciering door de eigenaar of gebruiker als passend gezien. Bij de bovenstaande situaties dient uiteraard onverminderd sprake te zijn van een opgave voor een bevoegd gezag wat betreft (onaanvaardbare) risico's. Enkel een rol als ontwikkelaar van een locatie en een aanvraag wegens hoge ontwikkelkosten is onvoldoende om een uitkering te kunnen ontvangen.

Artikel 18 Aanvraag uitkering voor buitenproportionele opgaven categorie A 2024
Een aanvraag voor een uitkering voor categorie A van de buitenproportionele opgaven, moet voldoen aan de eisen van artikel 18. Dit betreft de aanvragen die in 2024 worden ingediend.
Zoals bij de toelichting op artikel 6 al is aangegeven mag elk project ten hoogste een budgetpost betreffen. Voor categorie A zijn dat diffuus verspreid lood en PFAS en andere niet genormeerde stoffen, niet zijnde drugs of aan drugsproductie gerelateerde stoffen. Dit is geregeld in artikel 18, tweede lid.

In het projectplan is tevens een beschrijving opgenomen van het beoogde resultaat en van de activiteiten (die onderdeel uitmaken van het project) waarmee dit doel wordt bereikt. Voor de activiteiten moet kort toegelicht worden in welke mate daarmee het beoogde doel wordt bereikt (doeltreffendheid) en is toegelicht waarom deze aanpak de meest efficiënte manier is om het doel te realiseren (doelmatigheid). Daarbij is van belang dat zowel de dringende noodzaak van ingrijpen door de overheid als de proportionaliteit van de voorgestelde aanpak wordt onderbouwd. Het moet duidelijk worden gemaakt dat de voorgestelde aanpak een realistische maar ook kosteneffectieve oplossing is voor de problematiek. Voor de problematiek van diffuus verspreid lood kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van de adviezen van het RIVM en de GGD om te onderbouwen boven welk gehalte lood een bodemsanering de enige realistische oplossing is. Voor de problematiek van PFAS kan gebruik worden gemaakt van de gezondheidskundige en ecologische risicogrenzen die door het RIVM zijn afgeleid en kan worden voortgebouwd op de eerste analyses van potentiële aandachtlocaties voor PFAS die in 2020, 2021 en 2023 in het kader van of als vervolg op het Uitvoeringsprogramma bodemconvenant zijn uitgevoerd.

Voor een toelichting op het zesde lid, wordt verwezen naar de toelichting op artikel 11.

Artikel 19 Aanvraag uitkering buitenproportionele opgaven categorie A 2026, 2028, 2030

Dit artikel regelt de aanvraag die in 2026, 2028 en 2030 gedaan kunnen worden voor een uitkering voor de aanpak van de buitenproportionele opgaven categorie A. Voor een toelichting op deze systematiek wordt verwezen naar de toelichting op artikel 12.

Artikel 20 Aanvraag uitkering buitenproportionele opgaven categorie B 2024 – 2030

Aangezien voor de buitenproportionele opgaven categorie B jaarlijks een aanvraag voor een uitkering kan worden gedaan, zijn de eisen aan die aanvraag in een apart artikel opgenomen.

5.1, 2, b

Het is mogelijk dat een aanvraag ziet op zowel categorie A als op categorie B. Ook in dat geval, mag zoals bij de toelichting op de artikelen 7 en 18 al is aangegeven, elk project ten hoogste een budgetpost betreffen. Voor categorie A zijn dat diffuus verspreid lood en PFAS en andere niet genormeerde stoffen, niet zijnde drugs of aan drugsproductie gerelateerde stoffen. Categorie B betreft één budgetpost.

Voor het overige wordt verwezen naar de toelichting op artikel 12.

Artikel 21 Aanvraag onvoorziene kosten buitenproportionele opgaven 2021, 2022, 2023

Voor de toelichting op deze artikelen wordt verwezen naar de toelichting op artikel 13.

Artikel 22 Besteding uitkering voor buitenproportionele opgaven

Het bevoegd gezag Wbb, het bevoegd gezag Ow dan wel de provincie besteedt de uitkering slechts aan twee soorten kosten. Dat zijn de voorbereiding, begeleiding en uitvoering van de activiteiten zoals die zijn opgenomen in het projectplan of andere activiteiten die in de werkvoorraad zijn opgenomen. Voor een verdere toelichting op dit artikel wordt verwezen naar de toelichting op artikel 14.

§ 5 Oude afspraken

Artikelen 23 tot en met 26
Voor de toelichting op de artikelen 23 *(Aanvraag uitkering oude afspraken 2024),* 24 *(Aanvraag uitkering oude afspraken 2026, 2028, 2030),* 25 *(Onvoorziene kosten oude afspraken)* en 26 *(Besteding uitkeringen voor oude afspraken)* wordt verwezen naar de toelichtingen op de artikelen 11, 12, 13 en 14. In aanvulling daarop is voor een aanvraag voor een oude afspraak het volgende van toepassing.
Een oude afspraak heeft betrekking op de aanpak van een geval van ernstige bodemverontreiniging of de gebiedsgerichte aanpak van ernstige bodemverontreiniging waarvoor in het verleden tussen een individueel bevoegd gezag en de desbetreffende bewindspersoon een afspraak is gemaakt over de mogelijkheid om in latere jaren een bijdrage in de kosten te verlenen in de vorm van een projectfinanciering. Bepalend voor een dergelijke afspraak zijn in de meeste gevallen de risico's in financiële en technische zin die voor het geval zijn geconstateerd. Voorbeelden van projecten waarvoor dergelijke afspraken zijn gemaakt, met de toenmalige Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, zijn de aanpak van het Griftpark in Utrecht en het gasfabrieksterrein Rotterdam. Een oude afspraak kan ook betrekking hebben op een gebiedsgerichte aanpak van ernstige bodemverontreiniging.

§ 6 Toekomstbestendig omgaan met nazorg

Artikel 27 Maximaal bedrag uitkering opstellen plannen toekomstbestendig omgaan met nazorg
Indien een project met betrekking tot het onderdeel toekomstbestendig omgaan met nazorg planvorming betreft, zoals genoemd in artikel 30, eerste lid, onderdeel b, wordt hiervoor maximaal een uitkering van € 50.000,- verleend. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien een aanvraag wordt gedaan voor het uitvoeren van activiteiten, waarvoor een projectplan opgesteld moet worden, er geen aparte uitkering wordt verleend voor het opstellen van dat projectplan.

Artikel 28 Aanvraag uitkering toekomstbestendig omgaan met nazorg 2024
Een aanvraag voor deze uitkering moet in ieder geval een projectplan bevatten. Daarin zijn het doel en de activiteiten beschreven, de activiteiten moeten voldoen aan de bestedingsvoorwaarden (zie artikel 30). Verder moet het projectplan de kosten per activiteit van het project bevatten waarbij onderbouwd moet worden voor welk deel van die kosten de uitkering wordt gevraagd.
Voor de overige toelichting op dit artikel wordt verwezen naar de toelichting op artikel 11.

Artikel 29 Aanvraag uitkering toekomstbestendig omgaan met nazorg 2026, 2028, 2030
Voor een toelichting op dit artikel wordt verwezen naar de toelichting op artikel 12.

Artikel 30 Besteding uitkering voor toekomstbestendig omgaan met nazorg
Dit artikel regelt waaraan een uitkering voor dit onderdeel mag worden besteed. Het artikel bevat tevens enkele inhoudelijke voorwaarden.

Het eerste lid, onderdeel a, gaat over onderwerpen waarvoor een uitkering voor (programmatisch) onderzoek kan worden aangevraagd. De subonderdelen 1 t/m 3 van dat onderdeel gaan over onderzoek ten behoeve van in het in beeld brengen van risicovolle nazorg en het bepalen van de maatregelen die nodig zijn

om de aanwezige bodemverontreiniging langdurig tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten te heersen en/of te beheren. Dit is een belangrijk onderdeel van de ordentelijke afronding van de saneringsoperatie die de afgelopen decennia is uitgevoerd en de borging van het behaalde resultaat.

Subonderdeel 4 gaat over de mogelijkheden voor afbouw. Hieronder kan ook (praktijk)onderzoek naar natuurlijke afbraak op concrete nazorglocaties (of het stimuleren daarvan) vallen. Bij het langdurig beheersen van bodemverontreiniging bieden 'nature based solutions' kansen voor een gestage verbetering van de bodemkwaliteit.

Subonderdeel 5 gaat over het op een maatschappelijk verantwoorde manier omgaan met de resterende verontreinigingen uit ons industrieel verleden. Bij de spoedoperatie is de focus komen te liggen op locaties waarvan de aanpak het meest urgent was. Andere locaties konden op een natuurlijk moment worden aangepakt, bijvoorbeeld als de locatie ontwikkeld zou worden. Voor veel locaties volstaat een reguliere aanpak. Sommige locaties verdienen echter aandacht omdat bijvoorbeeld sprake is van een bodemverontreiniging waarbij de aanpak kan bijdragen aan het bereiken van KRW-doelen. Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat meerdere verontreinigde locaties binnen een gebied een gezamenlijke invloed hebben op een kwetsbaar object. Het op een natuurlijk moment verminderen van de verontreinigingsvracht op een individuele locatie kan dan zinvol zijn. Als dit soort locaties goed in beeld zijn, kan een provincie te zijner tijd over de aanpak afstemmen met de ontwikkelaar of met het bevoegd gezag voor de bodemsanering.

Nederland kent circa 250.000 vervuilde locaties verspreid over Nederland, veelal in stedelijk gebied. Ruimte is schaars en veel maatschappelijke opgaven hebben een ruimtebehoefte. Door herontwikkeling waarbij aandacht wordt besteed aan het borgen of verminderen van nazorg in combinatie met een verbetering van de bodemkwaliteit kunnen verontreinigde locaties beter worden benut in het kader van duurzame verstedelijking, lokale economie, energietransitie, klimaatadaptatie en water en bodem sturend. Herontwikkeling van verontreinigde locaties komt vaak niet van de grond omdat deze als duur, complex en risicovol wordt ervaren. Het eerste lid, onderdeel b gaat daarom over planvorming op dit soort locaties. Zo worden de locaties weer bruikbaar voor een combinatie van meerdere functies gekoppeld aan lokale maatschappelijke opgaven (ruimtecreatie). Bovendien wordt de stedelijke leefomgeving structureel gezonder gemaakt voor mens, dier en milieu en worden waardevolle landbouw- en natuurbodems buiten de stad behouden.

Voor de toelichting op het tweede lid, wordt verwezen naar de toelichting op artikel 14.

§ 7 Wijze van verdelen van resterende middelen

Zoals eerder is toegelicht, bevat de regeling onderdelen voor opgaven die al grotendeels in beeld zijn (zoals de historische spoedopgaven) en voor opgaven die nog in mindere mate in beeld zijn (zoals PFAS). De nadruk in de eerste periode (2024-2025) ligt, naast het aanpakken van de bekende werkvoorraad, op het in beeld brengen van de nog minder bekende opgaven. Het is te verwachten dat er aan het begin van de periode 2024-2030 meer dan het jaarlijks gemiddelde budget wordt aangevraagd voor de bekende opgaven en minder dan het jaarlijks

gemiddelde voor de nu nog minder bekende opgaven. Naarmate deze minder bekende opgaven in beeld komen, draait de situatie waarschijnlijk om. Dan zijn voor de historische spoedopgaven niet veel middelen meer nodig, maar hebben veel aanvragers behoefte aan middelen voor de aanpak van concrete PFAS-saneringslocaties. Bij verdeling van resterend beschikbaar budget aan een andere budgetpost wordt daarom rekening gehouden met een verdiscontering van het verdeelde bedrag. Als bijvoorbeeld in 2024 van de budgetpost voor PFAS en andere niet genormeerde stoffen na de verdeling € 10 mln. overblijft en dat bedrag verdeeld wordt over de aanvragen voor de historische spoedopgaven wordt dat bedrag afgetrokken van het totale bedrag voor de historische spoedopgaven t/m 2030 en toegevoegd aan het totaal bedrag voor PFAS en andere niet genormeerde stoffen.[13] Mocht na verloop van tijd blijken dat voor een specifieke opgave een structureel tekort is en voor andere opgaven relatief veel middelen beschikbaar zijn, kan gezamenlijk met IPO en VNG gekeken worden of de middelen binnen de bestuurlijke afspraken anders verdeeld kunnen worden binnen de budgetposten. Deze werkwijze sluit aan bij de bestuurlijke afspraken.

Artikel 31 Verdeling resterende middelen over budgetposten

De in dit artikel opgenomen verdeling is in principe de reguliere verdelingsmethode. Er is gekozen voor een voorkeursvolgorde voor een nadere verdeling, omdat voor sommige onderdelen concretere bestuurlijke afspraken zijn gemaakt of de opgave bijzonder urgent is. De voorkeursvolgorde is in de onderstaande tabel toegelicht. Dat sommige opgaven later in de volgorde aan bod komen, betekent zeker niet dat deze opgaven niet belangrijk of urgent zijn.

Tabel 3: toelichting volgorde verdeling budgetposten

Opgaven/budgetpost	**Toelichting**
1. Historische spoedopgaven	In de bestuurlijke afspraken is opgenomen dat de historische spoedopgaven zo spoedig mogelijk en zo veel mogelijk voor 2030 worden afgerond. Dit onderdeel betreft de hoogste urgentie om de bevoegde overheden zo goed mogelijk te ondersteunen in het behalen van deze doelstelling te halen
2. Oude afspraken	Veel oude afspraken betreffen ook historische spoedlocaties.
3. Buitenproportionele opgaven, categorie A: PFAS en andere niet genormeerde stoffen, niet zijnde drugs of aan drugsgerelateerde stoffen	Er leven veel zorgen in het land over de risico's van PFAS. Voor bevoegde overheden die onderzoek doen naar aandachtslocaties, is het belangrijk te weten dat er voldoende middelen beschikbaar zijn voor de aanpak.

[13] Het totale budget voor 2024-2030 voor de historische spoedopgaven is (7 jaren x € 17.556.924) ca. € 122,9 mln. Als in 2024 € 35,2 mln. (uitkeringsplafond art. 4, tweede lid, onderdeel a.) + € 10 mln. wordt uitgekeerd resulteert dat in een resterend bedrag van ca. € 77,2 mln. voor de periode 2026-2030. Voor PFAS was € 161 mln. (7 jaren x € 23 mln.) beschikbaar. Als voor de periode 2024-2025 € 13 mln. wordt uitgekeerd, resteert er dus € 148 mln. voor de periode 2026-2030.

4. Buitenproportionele opgaven, categorie B: lokale ernstige verontreinigingen	Dit onderdeel bevat de toevalsvondsten, die (jaarlijks) onverwachts kunnen worden aangetroffen verspreid over het land. Om de bevoegde overheden Ow, waaronder ook relatief kleine gemeenten, voldoende te ondersteunen en in staat te stellen snel te handelen is deze opgave direct na PFAS opgenomen.
5. Toekomstbestendig omgaan met nazorg	In deze opgave zit ook de ondersteuning voor het maken van plannen voor de voor ontwikkeling ter plaatse van verontreinigde locaties met nazorg of gebruiksbeperkingen als gevolg van aanwezige bodemverontreiniging. Door het maken van plannen te stimuleren kan worden voorzien in de ruimtevraag vanuit diverse urgente maatschappelijke opgaven. Ook zit in deze opgave het in beeld brengen van risicovolle nazorglocaties. Voor zover bevoegde overheden dit nog niet in beeld hebben, is belangrijk hier spoedig mee te starten.
6. Buitenproportionele opgaven, categorie A: diffuus verspreid lood	Dit is een belangrijke en urgente opgave, maar de afgelopen jaren zijn al veel middelen uitgekeerd voor de aanpak van diffuus met lood verontreinigde openbare locaties waar veel 5.1, 2, e kinderen spelen. Het toekennen van extra middelen wordt daarom als minder urgent dan de andere opgaven ingeschat.

Artikel 32 Tweede aanvraagronde

Dit artikel is opgenomen om de minister de mogelijkheid te bieden een tweede 5.1, 2, e voor het indienen van aanvragen open te stellen. Vooralsnog wordt niet verwacht dat dit nodig is. In principe zou het budget na verdeling op basis van artikel 31 volledig uitgekeerd moeten zijn. Na 2024 is de reguliere aanvraagronde echter van 1 tot en met 28 februari. Het is mogelijk dat in de loop van het jaar er zich een urgente saneringsproblematiek aandient, waarbij een dringend beroep op het Rijk wordt gedaan voor een Rijksbijdrage. De optie die in dit artikel is opgenomen, maakt het mogelijk dan snel te handelen en indien nodig voor deze optie te kiezen in plaats van verdeling op basis van artikel 31.
Het beschikbare bedrag wordt in de Staatscourant bekend gemaakt, evenals de budgetpost(en) waarvoor een tweede aanvraag kan worden ingediend.
Op een tweede aanvraagronde zijn al naar gelang het desbetreffende onderdeel en het jaar naast de algemene bepalingen de volgende artikelen van – overeenkomstige – toepassing:
- het gebruik van het – digitale – aanvraagformulier (artikel 7, derde lid);
- de aanvraageisen en de bestedingsperiode (artikelen 11, 12, 18, 19, 20, 24, 28 en 29);
- de besteding in geval van onvoorziene kosten voor een eerdere spukregeling bodem (artikelen 13, derde lid, 21, derde lid en 25, derde lid);
- de bestedingsvoorwaarden (artikelen 14, 22 26 en 30);
- de kosten die voor een uitkering in aanmerking komen, respectievelijk de maximale uitkeringsbedragen (artikelen 16, 17 en 30).

§ 8 Verantwoording andere overheden en vaststelling uitkering

Artikel 33 Verantwoording door andere overheden

In artikel 24, eerste lid, van het Kaderbesluit I en M is geregeld dat de verantwoording over de besteding van een uitkering via de SiSa-verantwoording wordt gedaan. Het kan zijn dat het bevoegd gezag aan andere decentrale overheden middelen uit de uitkering voor de aanpak van een buitenproportionele opgave uitkeert voor het uitvoeren van werkzaamheden in dat kader. Dit kunnen andere gemeenten zijn of een omgevingsdienst of een waterschap. De rol en verantwoordelijkheden van de andere decentrale overheden moeten in dat geval in het plan van aanpak zijn opgenomen. Daarnaast kan het zijn dat een waterschap middelen uit een uitkering voor de aanpak van een historische spoedopgave of voor een oude afspraak ontvangt voor het uitvoeren van werkzaamheden in dat kader. In artikel 33 is de wijze van verantwoording van de besteding van die middelen geregeld. Op gemeenten is artikel 17a van de Fvw van toepassing. Op omgevingsdiensten is artikel 34a van de Wet gemeenschappelijke regeling van toepassing. Waterschappen leggen verantwoording af overeenkomstig de Regeling informatieverstrekking sisa.

Artikel 34 Vaststelling uitkering

Op grond van artikel 17a van de Fvw vindt de verantwoording over de verleende uitkering uiterlijk plaats op 15 juli van het jaar volgend op het begrotingsjaar. Uitgaande van de maximale bestedingsperiode zal de eindverantwoording uiterlijk in 2036 plaatsvinden. Het kan echter zijn dat de eindverantwoording later plaatsvindt. Dat is bv. aan de orde indien bij een project een of meer andere overheden dan het bevoegd gezag zijn betrokken. Die overheden verantwoorden de besteding van die middelen eveneens via SiSa aan het bevoegd gezag. Die verantwoording, door de andere overheden, is dan in het jaar volgend op de SiSa-verantwoording beschikbaar voor de bevoegde overheid. Het jaar daarna (uiterlijk 2037) is de verantwoording door de bevoegde overheid gezag beschikbaar voor de minister (ook via SiSa). Of er sprake zal zijn van het doorzetten van middelen uit een uitkering is niet bekend. Daarom is in artikel 33 geregeld dat de minister de uitkering uiterlijk vaststelt op 31 december van het jaar waarin de desbetreffende eindverantwoording, via SiSa, is ontvangen. De hoogte van de uitkering wordt vastgesteld op het bedrag dat is toegekend in de verlening van die desbetreffende uitkering indien aan de voorwaarden is voldaan. Indien daaraan geheel of gedeeltelijk niet is voldaan, kan het bedrag op grond van artikel 4:46 Algemene wet bestuursrecht (verder: Awb) lager worden vastgesteld. Indien de uitkering op een lager bedrag wordt vastgesteld, kan het te veel betaalde op basis van artikel 4:57, eerste lid, van de Awb) worden teruggevorderd. Dit geldt ook als de beschikking tot verlening wordt ingetrokken of ten nadele van de ontvanger van de uitkering wordt gewijzigd (artikel 4:48 van de Awb). Terugvordering kan plaatsvinden tot vijf jaren na de vaststelling van de uitkering (artikel 4:57, vierde lid, van de Awb).

§ 9 Wijziging tijdelijke regelingen specifieke uitkering bodem

[5.1, 2, e]

Artikel 35 Wijziging Tijdelijke regelingen specifieke uitkering bodem jaren 2021, 2022 en 2023

Uit afstemming met de bevoegde overheden in 2023 bleek dat diverse projecten geconfronteerd worden met onvoorziene vertraging. Veelgenoemde oorzaken waren:

- wegens uitval of een krappe arbeidsmarkt was geen projectleider beschikbaar;
- een gerechtelijk uitspraak was nodig om te kunnen starten, maar het juridisch traject langer duurde dan verwacht; en
- er waren ontwikkelingen vanuit gebiedsprocessen of andere omgevingsfactoren die in vertraging resulteerde.

Eind 2022 zijn bestuurlijke afspraken gemaakt voor de periode t/m 2030. Mede door deze langjarige afspraken kan via de onderhavige regeling de flexibiliteit worden geboden om projecten over een langere periode uit te voeren. Om tegemoet te komen aan de beschreven aandachtspunten in de uitvoeringspraktijk is er voor gekozen de tijdelijke regelingen van de afgelopen jaren te wijzigen, zodat projecten wegens onvoorziene vertraging kunnen uitlopen tot en met uiterlijk 2030. Dit neemt niet weg dat het de bedoeling is dat projecten nog steeds uitgevoerd moeten worden conform de planning van de gehonoreerde aanvraag. De doorlooptijd van ten hoogste drie jaar [5.1, 2, e] in principe ook van toepassing op de aanvraag, maar het kan in de praktijk wel zo zijn dat de uitvoering van het project door onvoorziene vertraging uiteindelijk langer duurt dan drie jaar, bv. als het project start (aanbesteding), maar daarna een periode niet verder gewerkt kan worden door bijvoorbeeld een ingediend bezwaar.

§ 10 Slotbepalingen

Artikel 36 Inwerkingtreding en horizonbepaling

Voor de toelichting op dit artikel wordt verwezen naar de paragraaf ‘Inwerkingtreding’ van het algemeen deel.

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,